

2012 m. kovo 16 d., penktadienis

Nr. 11 (979) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Brangūs skaitytojai,

Ko gero, ne visuomet pritariame tam, kaip paskirstomi Lietuvos žmonių mokesčiai, tačiau gera žinoti, kad 2 proc. pajamų mokesčio yra mūsų pačių valioje.

Jau 20 metų „7 meno dienos“ yra nekomercinis, nepriklausomas ir kultūrinei bendruomenei ištikimas laikraštis. Išlikti, augti ir kasdieniu darbu siekti kokybės – nemenkas iššūkis, tam yra būtina Jūsų parama. Ir moralinė, ir, jei įmanoma, finansinė.

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais savo palaikimą parodžiusiems aktyviu veiksmu – 2 proc. pajamų mokesčio adresavimui „7 meno dienoms“ ir kitais būdais. Kviečiame paremti laikraštį ir šiaisiai metais.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sąsk. Nr. LT247044060003988597,
Maironio g. 6, LT-01124 Vilnius.

Reikalingą formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuje, apsilankę mūsų redakcijoje (susitarę telefonu 2613039) arba atsidaryti ją mūsų internetiniame puslapyje www.7md.lt, taip pat formą galima užpildyti internete Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

3

Naujas „Kinas“

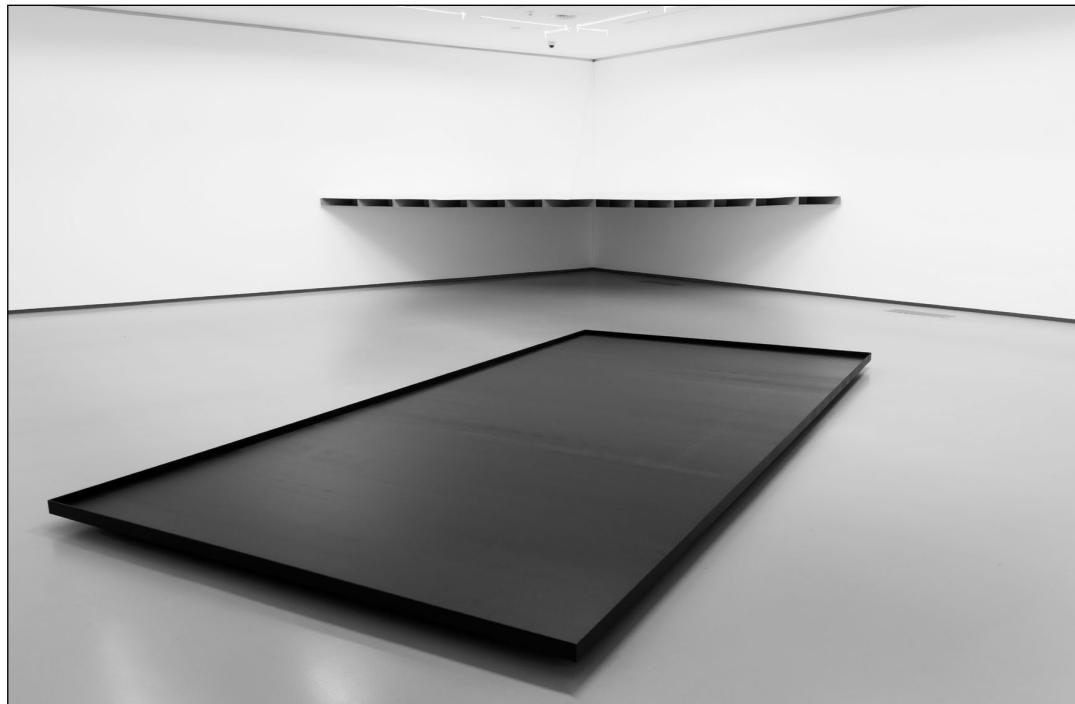
5

„Kino pavasaris“ primena lemtingas moteris

Sigitos Maslauskaitės tapyba

7 meno dienos | 2012 m. kovo 16 d. | Nr. 11 (979)

Michał Budny. „Bedugnė“. 2008 m., „Didelė šalis“. 2011 m.

T. KAPOČIAUS NUOTR.

Pilnatvė mene

Kriterijų paieška ir Michał Budny personalinė paroda
„Didelė šalis“ Nacionalinėje dailės galerijoje

Monika Krikštopaitė

Dailėtyroje menininkus rūšiuoti pagal asmens tipus nėra labai iprassta. Jei būtinai reikia kaip nors suskirstyti, kriterijai, iš anksto suvoiant jų reliatyvumą, pasirenkami kuo neutraliesni: daugumą erzinantis – pagal techniką (tapyba, instalacija, skulptūra ir t.t.); kilmės kontekstui nurodyti taikoma šalies, kartos sąvoka, ją siejant su laiku (sovietinė, perversmo, pokario) ar žymesniu asmeniu (Antano Sutkaus, Antano Gudaičio); jei taikytina – pagal meno sroves ir kryptis. Kuratorių rankos laisvesnės, iš jų tikimasi išradigumo buriant menininkus į bendrus projektus pagal temas ar kokius nors kitokius gravitacijos laukus. Menininkų etiketės gaminamos pačiais įvairiausiais būdais: pagal mokyklas ar mokytojo įtaką, pagal pirmumą ((iš)radėjas ar sekėjas), pagal pažiūras ir rajonus. Vienas iš dirbtinesnių ir slidesnių – garsumo kriterijus. Vakarų pasaulyje gana

įprasta nurodyti menininkui atstovaujančią (ir jį besisavinančią) galeriją, o Lietuvoje greičiau egzistuoja konkretių menotyrininkų propaguojami (aprašomi, kuruojami, rekomenduojami) menininkai. Tos kelios Lietuvos galerijos, kurios turi ambicijų igyti įtakos, vis dar pilnos įvairovės, nors kai kurios turėti ir pastovesnį menininkų ratą (pvz., „Lietuvos aido“). Sakoma, kad įtakingojo dailėtyrininko Clemento Greenbergo laikai praėjo, tačiau prisiminus Alfonsą Andriuškevičių iškart susiveria jo plunksnai įprastu pavardžių vėrinys (E. A. Cukermanas, K. Zimblytė, A. Kuras, H. Natalevičius, M. Skudutis, V. Antanavičius, V. Kisarauskas, M. Navakas ir kt.). Yra ir Agnės Narušytės vėrinys: V. Balčytis, A. Budvytis, V. Bubelytė, R. Treigys, A. Lukys, G. Trimakas, R. Pačėsa, G. Zinkevičius ir kt. Aiškus ir Laimos Kreivytės, Kešutė Šapokos, Neringos Černiauskaitės, kitų meno kritikių, net galvojant apie pačias jauniau-

sias, laukas. Dar yra tokia sąvoka kaip ŠMC (Šiuolaikinio meno centro) menininkai. Bent jau buvo, dabar gal net neišvardinčiau, nes tie patys vardai migruoja tarp ŠMC, „Tulips&Roses“ ir „The Gardens“ (méginant juokauti galima trumptoni – „Šiuolaikiniai Žiežmariai“). Norédama į klausimą „koks menas tau įdomus?“ atsakyti ne taip banaliai ir eklektiškai kaip į klausimą „kokios klausaisi muzikos?“ – „visokios, geros“, – ne kartą maščiau, kaip įvardyti savo kriterijus. Daugelis dalykų išlieka įdomūs kaip procesus istorija ar gerai papasakotos istorijos, proto mankštos ar ryšių atradimo nuotykių, šiaip įdomybės, tačiau tokie filtrai tik sukuria bendras žinias, kontekstą. Bet dėl kokio meno išlaikomas susidomėjimas menu? Dėl kokio negaila jėgų? Kuris menas, kaip ir kodėl man subjektuviu atrodo svarbiausias

NUKELTA | 7 PSL.

1 psl.

Skirtingi operos veidai

Pokalbis su sopraninu Viktoru Gerasimovu

Laūra Karnavičiūtė

Kovo 20 d. Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro Kamerinėje salėje rengiamas koncertas „Skirtingi operos veidai“, kuriame greta kitų solistų dainuos ir vienintelis Lietuvoje aukštų viršukalbių balsu – sopraninu – dainuojantis Viktoras Gerasimovas. Ne vieną klausytojų nustebins jo atliekama anglų baroko genijaus Henry'o Purcello aria „Saldesnis už rožes mylimosios bučinys“ („Sweeter than roses“).

Pirmiausia – truputis informacijos. Maždaug 1600–1750-aisiais operose neretai moterų vaidmenis atlikdavo dainininkai kastratai. Jie buvo visuotinai garbinamos žvaigždės, tačiau po storu pudros sluoksniu visada slėpēsi vaikystėje patirta kastracijos trauma – XVIII a. viduryje per vienus metus vien Italijoje būdavo iškastruojama daugiau nei 4000 berniukų, ir tik nedidelė jų dalis pasiekdavo šlovės olimpą...

Šiais laikais kastratų nebėra. O baroko muzikos tradicijas puoselėja kontratenorai, natūraliai dainuojantys aukštais moteriškais balsais. Dažniausiai pasitaikantis skambėsis yra artimas moteriškam altui ar mecosopranui, o štai vadinas soprano, gebantis dainuoti soprano, – retenybė. Lietuve turime vieną vienintelį tokį dainininką Viktorą Gerasimovą. Šiaisiai metais jis baigia mokslus Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje (Sigutės Stonytės klasė), bet jau spėjo atlikti vaidmenis operose „Orfėjas ir Euridikė“ (LNOBT), „Acis ir Galatėja“ (Tytuvinė muzikos festivalis) ir kt., o netrukus ji išgirsime W.A. Mozarto operoje „Figaro vedybos“ (LNOBT).

Dainuoji išties ypatingu sopranino balsu. Sakyk, kaip vyksta kontratenoro balso augimas? Ar tai vien technikos dalykas?

Tai nėra vien technika. Kartais žmonės labai ilgai dainuoja kaip tenorai ar baritonai, paskui susimasto, kad reikėtų dainuoti kitaip, patogiau. Viskas susiveda į psychologiją, nes dainavimas visada yra ne vien tik bal-

sas. Jei solistas patogiai jaučiasi dainuodamas tenoru, jis niekada nedainuos kaip kontratenor. Ir jeigu yra noro dainuoti būtent tokiu balsu, tai niekas negali to pakeisti, nes tai yra vienė tresa ir kelia, kurio privaili eiti. Žinoma, kiekvieną studentą galima bandyti atkalbėti dainuoti kontratenor, galima ir sugadinti. Todėl labai džiaugiuosi, kad pakliuvau į geras rankas – manęs neatkalbinėjo, visada palaike, suprato mano prigimtį. Svarbu puoselėti ir ugdyti prigimtį, svarbu, kad būtų sąlygos jai skleistis.

Sopranino balsas – tai visiškai atskira vokalinė kategorija, šiuo metu Lietuve tokis esi vienintelis. Kaip jautiesi?

Jaučiuosi nelabai kaip (*juokiasi*). Žinoma, čia yra ir plius, ir minusų. Vienu vertus, būti vienam visa da sudėtingiau, kita vertus... Mano profesiniame gyvenime nėra tokio reiškinio kaip sveika konkurenčija, bet esu priverstas konkurenčią galvoti apie kitais balsais dainuojančius solistus. Tai man sudėtingiausia – nors operoje niekada neatliksiu, pavyzdžiu, vien sopraniui parašyto vaidmens, bet yra partijų, kurias vienodai gerai gali atlkti ir sopranas, ir soprano. Tokiu atveju atsiduriama bendrame katilė, ir tai sunku. Jei nebūčiau vienas, manau, visiems būtų daug naudos – gal subrėstu unikalūs operos pastatymai, atsirastu inspiraciją įdomiems projektams. Tas vienišumas rinkoje – gana ambivalentiškas.

Bet nesigaili palikęs vargonus (savo vaikystės svajonę) ir nuėjės dainavimo kelio? Intuicija pasiteisino?

Labai pasiteisino – be dainavimo negaliu gyventi. Mano galvoje visada sukasi gražaus aukštuo garso idėja. Panašiai būna, kai parėjės namo patenki į tokią tylą, kad net ausyse spengia. Gražus balsas, jo siekiamybė... Nors balsas yra tik priemonė, man jis – tobulo muzikos skambėsio idealas. Tai muzikos švara ir estetika, kurią įmanoma pasiekti vokalinėmis priemonėmis.

madrigalinų operų iki Piotro Čaikovskio „Eugenijaus Onegino“ ir net Broniaus Kutavičiaus „Lokio“.

Koncertas rengiamas drauge su Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmais. Muziejaus išleistoje knygoje „Opera Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmuose“ publikuojami pirmųjų operų Lietuve libretai, kurie, be abejio, taip pat buvo apie meilę („Elenos pagrobimas“, „Andromeda“, „Apviltoji Kirkė“). Apie operos ištaisas Lietuvei publikai nušvies leidinio sudarytoja, muzikologė Jūratė Trilupaitienė ir Valdovų rūmų direktorius, istorikas Vydas Dolinskas.

O kadangi opera Vilniuje su skambu beveik tuo pat metu kaip ir jos gimtinėje Italijoje, koncertą

o ar mėgsti klausyti kitų dainininkų? Dažniau klausaisi kontratenorų ar sopranų įdainuotas muzikos?

Kontratenorų beveik neklasau, nes man tai nėra skambesio idejas – yra gal tik vienas kitas kontratenoras, kurį galėčiau įvardyti kaip sau artimą, bet net ir tuo atveju man labiau imponuoja, pavyzdžiu, konkrečiai atlitas kūriny. Mat nedainuoju tradicinė kontratenorine maniera. Galėčiau išskirti nebent Davidą Danielsą, kurio kadaise tikrai nemažai klausiaus – tai tikras operinis kontratenoras, turintis reito grožio balsą. Ir šiandien žaviuosi jo išskirtine vokaline ir muzikine jautra, stipriu balsu, puikiomis aukštumis natomis. Dažniausiai klausau si soprānū ir mecosopranū.

Dainuoji balsu, kuris turi labai įdomią istoriją ir atstovauja atskirai vokalinio skambesio kategorijai. Ar jauti ypatingą sąsają su baroku, ar labiau jautiesi šių laikų žmogumi, norinčiu girdėti savo balsą šiuolai- kiniuose kūriniuose?

Istorijos alsavimą tikrai jaučiu, bet negaliu atsiriboti nuo šiuolaikių idėjų – gyvenu čia ir dabar. Tai panašu į gyvenimą šeimoje: vaikas augdamas stebi tėvus. Kontratenorų istorija išties turtina, bet daug kas klaudingai išsivaizduoja, kad tai labai ribotų galimybų balsas, skirtas atlkti tik baroko muziką. Aš dainuoju labiau operine, o ne barokine maniera.

Dainavimas operine maniera suteikia pranašumo ir praplečia ribas?

Šiandien matome šiuolaikiinių „didelius balsus“ pranašumą – baroko laikais ir salės buvo mažesnės, ir publika kameriškesnė, dabar to būna vis rečiau. O dainuoti operine maniera norėjau nuo mažų dienų. Noriu dainuoti įvairią muziką, o juk, pavyzdžiu, Mozarto muzikos nekiap nebūtų įmanoma dainuoti barokine maniera. Kita vertus, man nepriimtinas požiūris į „barokistus“, neva jie, vargšai, negali dainuoti nieko kito. Kiek sukurta Mozarto, Händelio ar Vivaldi operų, kuriose yra partijų, rašytų katra-

Viktoras Gerasimovas

M. ALEKSO NUOTR.

tams, kartais net po kelias vienoje operoje. Dažnai radikalios nuomones apie „barokistus“ ar kontratenorus yra nulemtos neišprusimo, susigalvotų mitų ir stereotipų.

Šiuo metu rengi Kerubino vaidmeni LNOBT spektakliui „Figaro vedybos“. Paprastai ši personažas įkūnija moterys (nors jis ir jaunuolis)...

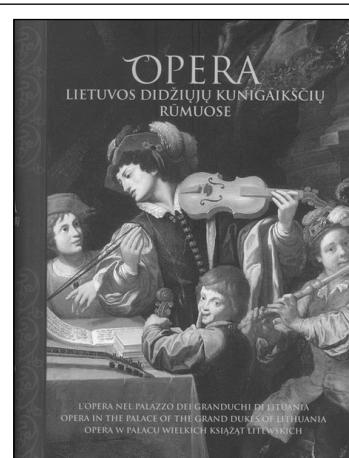
Kerubinas – man labai artimas sceninis tipažas, tas išdykeliukas... Nors muzikiniu požiūriu Kerubino vaidmuo yra be galio sudėtingas. Mozartas šią partiją rašė moteriškam balsui, todėl turiu surasti savo specifiką. Techniškai kai- bant, ten yra sudėtingų dalykų – aukštą tesitūra, pereinamios natatos, begalinė kantilena, stilus; visa tai sukuria Kerubiniui reikalingą įtampą. Visi žinome, kas yra Kerubinas – tai visos operos variokliukas, ir genijus Mozartas labai gerai žinojo, ką daro. Šiuo atveju susiduruu iššūkiu dainuoti tai, kas buvo

parašyta moteriai. Bandau išsivaizduoti, kaip Kerubiną dainuotų baritonas... (*juokiasi*) Vieną akimirką jis tikras vyras, paskui staiga – berniukas, patiriantis brendimo kančias. Dainininkui būtinės muzikinės jautrumas ir subtilumas, kad išgirstytų, ką užprogramavo kompozitorius, – šios muzikinės energijos suvokimas, matyt, yra universalus ir nepriklauso nuo balso tipo.

Esi dar labai jaunas, bet tikriausiai turi didelių profesinių svajonių? Jei galėtum atlkti vaidmenį, kas tai būtų – soprano partijos?

Mane domintų gal net ne konkretūs vaidmenys, o pati idėja ir kas ją išgyvendina. Mielai kursiu moterišką vaidmenį, jei tai bus įdomu, nepriestaraus vokaliniams principams. Visa širdimi palaikau naujoves. Esu švarus popieriaus lapas, atviras vienos originalioms idėjoms.

Ačiū už pokalbij.

vybė skelbs – „Kas nemyli, eina pragarai!“ (atl. Nerijus Masevičius).

Unikalus europietiškosios operos reiškinys buvo dainininkų kastratų menas. Mūsų laikais šio žiauraus grožio apraiškų nelikę, bet Lietuve turime natūraliu soprano dainuojančią Viktorą Gerasimovą. Jis atlikis anglų baroko meistro Henry'o Purcello dainą „Saldesnis už rožes mylimosios bučinys“ („Sweeter than roses“) bei Amūro aria iš Christoforo Willibaldo Glucko operos „Orfėjas ir Euridikė“.

Klasikai koncerte astovaus Siuzanės aria iš Wolfgang Amadeus Mozarto operos „Figaro vedybos“ (atl. Joana Gedmintaitė). Taip pat skambės Adinos ir Dulkamaros duetas iš Gaetano Donizetti operos „Meilės eliksyras“, dainuojas J. Ged-

mintaitė ir Egidijus Dauskurdis.

Žaismingumu žaižaruos Trike kupletai iš P. Čaikovskio operos „Eugenijus Oneginas“, mat juos atlikis Rafailas Karpis. O vieną iš pačių gražiausių vyriškos meilės prispažinimų visoje operos istorijoje atskleis E. Dauskurdis – skambės Gremino aria „Oneginai, neslėpsi, aš myliu Tatjaną“. Koncerto pabaigoje Regina Šilinskaitė atliks grafaitei Julijos aria „Nurimk, širdie“ iš B. Kutavičiaus operos „Loysis“.

Dainininkams akompanuos pianistai Jolanta Silkauskienė, Jurgis Karnavičius ir Vitalijus Neugasimovas.

LNOBT INF.

Anonsai

Meilės lyrika nuo baroko iki šių dienų

Apie ką dažniausiai dainuojama operose? Žinoma, apie meilę! Tuo nesunkiai išsiūkinti apsilankę operų aria koncerte „Skirtingi operos veidai“ kovo 20 d. Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro Kamerinėje salėje rengiamas koncertas „Skirtingi operos veidai“, kuriame greta kitų solistų dainuos ir vienintelis Lietuvos aukštų viršukalbių balsu – soprano – dainuojantis Viktoras Gerasimovas. Ne vieną klausytojų nustebins jo atliekama anglų baroko genijaus Henry'o Purcello aria „Saldesnis už rožes mylimosios bučinys“ („Sweeter than roses“).

Dainuos Joana Gedmintaitė ir Regina Šilinskaitė, Egidijus Dauskurdis ir Rafailas Karpis, taip pat baroko muzikos žinovas Nerijus Masevičius ir vienintelis Lietuvos unikaliu viršukalbiu balsu, soprano, dainuojantis Viktoras Gerasimovas. Programoje – meilės lyrika nuo ankstyvųjų Claudio Monteverdi

Formos ir beprasmybės paieškos

Teatro judėjimo „No Theatre“ spektaklis „Mr. Fluxus arba šarlatanai?“ aktyvaus laisvalaikio centro „Kablių“ patalpose

Milda Brukštutė

Nieko keisto, kad spektaklio veiksmą perkels i „Kablių“ ir išnaujodant buvusių geležinkeliečių rūmus kaip teatro sceną atrodo, jog pagaliau žaidžiama ir ieškoma naujų formų. Pavyzdžiu, kad pamatyti spektaklį, turi dar ir pereiti dekoratyvinį *Fluxus* labirintą. Dekoratyvinį, nes juk viskas, kas *Fluxus* laikais juose dėdavosi, čia nebetilptu – tenka apsiriboti mažomis smulkmenėlėmis, kurios, sunku prieštarauti, irgi kvepia šiočiai tokiai interaktyvum. Be to, nors labirintas ir trumputis, visiems suėtīti į salę laiko priceriā nemažai, tad greitesniems žiūrovams laukiant likusiu galima mėgautis surežisuota, bet vis dėlto laukimo improvizacija.

„Mr. Fluxus arba šarlatanai?“ atrodė itin reikšmingas renginys. Taip atsitiko ir dėl to, kad „No Theatre“ komanda per gana trumpą laiką įvykio gamybos mechanizmą – negailėti nei laiko, nei jėgų tam, kad dar niekam nieko nežinant atgarsiai jau skambėt. Reklamai gausiai naudojant ne tik iprastus plakatus, bet ir įvairias akcijas, surūpintas išlaidas, kad gandai sklando paprasčiausiai iš lūpu į lūpas, kas kelia daug didesnį susidomejimą būsimai premjera. Tačiau reikia pasakyti, jog teatriniu įvykio išpūdis nėra vien apgaulė – „No Theatre“ spektakliai nevengia nei didelių erdviių, nei platesnių užmojų, kas jų kartos teatralams (išskyru Artūrą Areimą) yra gana reta. Svarbus ir dar rečiau pasitaikantis dalykas –

buvimas ne vien tik trupe, bet ir tam tikros idėjos (griauti tai, kas sustabarėjė) nešėjais, tai yra judėjimu.

Tačiau spektaklis, kaip ir prie jėjimo esantis labirintas, deja, liko tik sumažintas *Fluxus* vaizdelis – nei į Jurgį Mačiūną, nei į *Fluxus* judėjimą čia nepažvelgiamą kaip nors savitai. Vis dėlto kūrybinės bei biografinės nuotrupos ir *Fluxus* judėjimo akcijos, spektaklyje atsidūrusios vienoje vietoje, palieka nemenkų vizualinių išpūdžių. Labiausiai dėl tiksliai pasirinktos erdvės, aktorių užsidegimo, ekspresijos ir to, kad „No Theatre“ judėjimui tinka apsimesti *fluxininkais*. Akivaizdu, kad tarp šių judėjimų yra tam tikro panašumo, bet kaip tik dėl šio susidūrimo jis menkėja – spektaklyje judėjimas „No Theatre“ tarytum lieka be savo pozicijos, o *Fluxus* ją visą laiką turėjo.

Nors vizualiai ir įdomus, spektaklis įgauna paprasčiausią banaloką edukacine prasmę: supažindina su buvusių judėjimu, o tiems, kurie ši bei tą apie jį išmano, palieka atpažinimo džiaugsmus, nes čia vengiamo minėti pavardes, išskyru Jurgio Mačiūno (Ainis Storpirštis). Tai visai neblogai, bet kertasi su pačia „No Theatre“ poza, nes jie iki šiol prisistatė kaip judėjimas, griaunantis nusistovėjusių tvarką ar paslidusias idėjas. Be to, jiems buvo pavykė pateisinti tokį įvaidžį spektakliu „Telefonų knyga“. Išreikšdami asmeninę poziciją, trupės nariai tam tikra prasme sudrumstė teatro pasauli, tad naujas spektaklis,

žvelgiant iš idėjinės pusės, atrodo lyg žingsnis atgal.

Ši kartą ketinta sudrumsti meno pasauli, ir toks teminis perėjimas atrodė apgalvotas ir tikslus. Tačiau kūrėjams pasitelkiant tokiai temai itin artimą Jurgio Mačiūno figūrą spektaklis tapo tik meno pasaulio drumstimo simuliacija. Gal ir galiama būtų teigti, jog spektaklyje parodyta tam tikra meno beprasmybė verčiant viską žaidimui. Tačiau tie žaidimai ne tik jau kartą buvo įvykę, bet ir priklausė nuo įvairiausių situacijų, o atlikėjų bei žiūrovų sąveika su jomis ir sukurdavo tam tikrą netikėtumą bei prasmį apsivertimo efekta. „No Theatre“ spektaklis, kaip apgalvotas viso to pakartojimas, paňaus iš to efekto panceigimą, beprasmybę, vaizduojamas jau *fluxininkų*, sudvigubinimui, pavertimu dar beprasmiškesnes.

Antrame veiksme tokios interpretacijos variantas žlunga pereinant prie gana sentimentalaus persversmo. Jau pačioje šio veiksmo pradžioje kardinaliai pasikeičia nuotaika (tokiai ir „Telefonų knygos“ struktūra). Veikėjai vis dar žaidžia savo žaidimus, bet jų šypsenos iki kraututinumo „pertemptos“. Iš žaidimų telicka tik inercija. Išskyla klausimas, ar veikėjai tokie dėl to, kad liūdi (Mačiūnas jau susirgo ir miršta), ar kad be Mačiūno nieko nesugeba? Prisiminus pirmą veiksmą galima pasakyti, kad jie visą spektaklį buvo vaizduojami tik kaip savo sečėjai, Jurgio nesuprantantys, bet jí megstantys kvaileliai. Toks sprendimas gana keistas, tu-

Dainius Tarulis ir Jonas Tertelis

NUOTRAUKA IŠ „NO THEATRE“ ARCHYVO

rintomenye, jog dauguma veikiančiųjų įvairose spektaklio situacijose istoriškai buvo ne tik Mačiūno bičiuliai, bet ir garsūs, savarankiški menininkai. Atrodo, kad tai ne tiek sprendimas (arba jis niekur neveda), kiek pasirinkimas likti be savo interpretacijos.

Lygiai taip ir prieš mirtį Jurgio išstartas klausimas: „O gal visi mes esame šarlatanai?“ prūmamas be galio vienaprasmiškai, nepaliekančių jam pačiam galimybės būti žaidimu ar bent jau likusiems *fluxininkams* suvokti to kaip žaidimo. Tai, nors ir buvo vaizduojamas *Fluxus* lengvumas ir žaidybiskumas, jis buvo pateikiamas su jam pačiam nebūdingu, tiesmuku, pastišiu būdingumu. „Pastišas, kaip ir parodija, mėgdžioja ypatingą ar savitą stilium, stilistines kaukes, kalbėjimą negyva kalba, bet tai neutralus mėgdžiojimas, be gilesnio parodijos akst-

no, be satyrinės gaidos, be juoko, be vis dar glūdinčios nuovokos, kad esama normos, palyginti su kuria, tai, kas mėgdžiojama, yra gana juokinga. Pastišas yra bejausmė parodija, parodija, praradusi humorą pojūtį.¹ *Fluxus* judėjimas ironizavo ar neigė tam tikrą meno supratimą per gyvenimiškas situacijas, o „No Theatre“ nariai, iki šiol lyg ir elgesi panašiai, pasirinkę i jų pačių judėjimą panašią istoriją, neteko galimybės savo spektakliu nei ką nors paneigti, nei reikšti ar netgi ko nors nereikšti. Vietoj to jie patys kuriams laikui tapo tuo, kas jau kartą buvo, šitaip paneigdami pačius save, kaip naują, konceptualų teatrinį judėjimą, o ne vien tik spektaklių kūrėjus.

¹ Jameson, F., *Kultūros posūkis. Rinktiniai darbai apie postmodernizmą*. Lietuvos rašytojų sąjunga, 2002.

Nauji leidiniai

Sinefilija nemirtinga

Pirmasis „Kino“ numeris tradičiai daug vietos skiria svarbiausiam pavasario festivaliui. „Kino pavasaris“ šiemet pateikė ne vieną stagiemenę. Žurnale – trumpas svarbiausiu programų pristatymas ir kino kritikų patarimai. Santa Lingvičiūtė rekomenduoja pasižiūrėti kontroversiškus garsių kūrėjų filmus – Romano Polanskio „Kivirčą“ ir Steve'o McQueeno „Gėdą“, Linas Vildžiūnas – „Oskarui“ nominuotą Agnieszko Holland „Tamsioje“, Živilė Pipinytė – apdovanojimų Rusijoje ir užsienyje sulaukusią Andrejaus Zviagincevo „Jeleną“. Žinoma, tai tik keli filmai, i kuriuos verta atkreipti dėmesį įvairoje, kino bližgučiai nesimėgaujančioje šių metų programoje. Jei festivalis teiktu prizų už geriausią viro vaidmenį, neabejoju, kad jis atitektų dviejuose šių metų „Kino pavasario“ filmuose – „Tamsioje“ ir „Drąsa“ (rež. Greg Zglinski) – pagrindinį vaidmenį sukurusiam lenkų aktoriui Robertui Więckiewiczui. Iš arčiau jį pristatanti Izolda Keidušiūtė tvirtina, kad Więckiewiczius – „idealus Dievo pateptas aktorius, kuris gali suvaidinti bet ką“.

„Kine“ galima paskaityti ir išpūdžius iš šiemet jau įvykusių didžiųjų tarptautinių kino festivalių: Linas Vildžiūnas lankesi Roterdame, Živilė Pipinytė – Berlyne. Sprendžiant iš jų tekstų, pristigo ir filmų įvairovės, iš tikrų meninių sukrėtimų. Metu atradimų, matyt, dar teks palaukti. Tačiau senas kinas visada stebina. Neatsitiktinai Narius Kairys straipsnyje „Apie varpų liejimą“ prisimena Andrejų Tarkovskį, kuriam balandžio 4 d. sėdėt 80 metų.

Emigrantus iš Rytų ir Vidurio Europos vis dažniau rodo Vakaru režisieriai. Jie ir tapo belgų kinotyrininkų surengtos mokslinės konfe-

rencijos „(Trans)nacionaliniai subjektai. Migracija po 1989-ųjų Europos ekranuose“ tema. Konferencijos išpūdžiai „Kine“ dalijasi Renata Šukaitytė. Straipsnyje daug įdomių ižvalgų, padedančių suprasti, kaip mes atradome iš šalių. Anot autorei, „migrantų iš Rytų Europos reprezentacijos dar sunkiai vaduojasi iš vakarietiškų stereotipų ir juos gaubiančio primityvumo, nenuspėjamo ir laukinio seksualumo šydo“.

Ispūdžius iš kitos, bet taip pat Belgijoje vykusios konferencijos Lukas Brašiškis pavadino „Apie karą be pralaimėtojų ir nugalėtojų, arba Sveikas, kine, sveika, sinefilija“. Manau, bus įdomu kartu su straipsnio autoriumi pasvarstyti, kas darbar yra sinefilija, kaip jí pasikeitė pastaraisiais metais, kai sinefilai gali matyti filmus ne tik kino teatruose ir nebekelia tokio išsilavinusios publikos siuboja kaip XX a. pradžioje, kai terminas ir atsirado. Beje, tai, kad žodžio „sinefilija“ daryba primauna „zoofiliją“ ar „nekrofiliją“, rodo, kaip iš šalių atrodė besidominčių kinu. Apie sinefiliją Lukas Brašiškis paklausė ir sausį „Žiemos ekranuose“ viešėjusio prancūzų kino kritiko ir režisierius Thierry Jousse'o. Paskutinę minutę jis buvo atšauktas iš repertuaro. Manau, kad pribrendo laikas „Kinui“ surengti diskusiją su platintojais. Gal pavyktų išsiaiškinti, kodėl lietuvių nenuspėjino kino teatre pasižiūrėti „Išsiskyrimo“, „Kivirčo“ ar pirmojo Martino Scorsese filmo vaikams „Hugas“, kurio vienas herojų yra kino ste-

teoretikas Gilles'is Deleuze'as. Kol kas lietuviškai jo knygų neturėjime, bet leidykla „Mintis“ jau pradėjo naujų rimtų seriją „Kino raštai“, gal joje (tegul pavėluotai) sulaikime ir Deleuze'o. Žurnale pristatomata pirmo šios serijos knyga – Michailo Jampolskio „Kalba – kūnas – įvykis: kinas ir prasmės paieškos“.

„Kino teatro“ rubrikoje galima paskaityti apie filmus, kuriuos vis dar rodo dideliuose ekranuose. Mike'o Leigh dramą „Dar vieneri metai“ recenzuoja Sonata Žalneravičiūtė, Christophe'o Honoré „Mylimuosis“ – Neringa Kažukauskaitė, Athinos Rachel Tsangari „Atenberga“ – Aneta Anra, George'o Clooney „Purvinus žaidimus“ – Ramūnas Pronckus. Jis pristato ir vieną geriausią pastarojo dešimtmecio filmų, šiemet „Oskaru“ apdovanotą iraniečio Asgharo Farhadi „Išsiskyrima“. Filmas vasario pabaigoje turėjo pasirodyti ir Lietuvos ekranuose. Paskutinę minutę jis buvo atšauktas iš repertuaro. Manau, kad pribrendo laikas „Kinui“ surengti diskusiją su platintojais. Gal pavyktų išsiaiškinti, kodėl lietuvių nenuspėjino kino teatre pasižiūrėti „Išsiskyrimo“, „Kivirčo“ ar pirmojo Martino Scorsese filmo vaikams „Hugas“, kurio vienas herojų yra kino ste-

bukladaris Georges'as Mélisėas.

Kultūrologai analizuoją šeimos kino fenomeną ir atkreipia dėmesį, kad į renginius, skirtus vaikams, susirenka vis daugiau suaugusiuoj. Priežastis – su komiksais ir animaciniais filmais užaugo ir nebegali išsisikirti jau kelios jaunų tėvų kartos. Jiems, manau, ir skirta didžioji dalis „Naujų kino“. Nijolė Andrijauskienė rekomenduoja Johno Lasseterio ir Brado Lewiso „Ratus 2“, Lone Scherfig „Vieną dieną“, Pierro'o Salvadori „Prancūzikų apgaulę“, Steveno Soderbergho „Užkratą“.

Lietuviškoji „Kino“ dalis skirta kol kas gana negausioms šių metų premieroms. Aneta Anra recenzuoja Algimanto Puipos „Miegančių drugelių tvirtovę“, Gediminas Kukta – Juozo Javaičio „Česlovo Milošo amžių“, Laima Kreivytė – Algirdo Tarvydo „Kūrybos mislę“. Apie jau pradėtą „Santą“ ir savo kelią į didžiųjų kina Gediminui Kuktaipapa-sakojo rašytojas Marius Ivaškevičius. Jis teigia, kad yra režisuarjantis rašytojas. Vienas Živilės Pipinytės feljettonto herojų – romanus rašantis kinino režisierius, bet autorei įdomiau, kodėl jis nebekuria filmų.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Esu romus kaip avinėlis

Davidas Cronenbergas apie „Pavojingą metodą“

Vakar prasidėjusio „Kino pavasario“ programoje – naujausias Kanados režisieriaus Davido Cronenbergo filmas „Pavojingas metodas“ („A Dangerous Method“, Prancūzija, D. Britanija, Vokietija, Airija, Kanada, 2011). Filmo herojai – psichoanalizės tévas Sigmundas Freudas (Viggo Mortensen), jo mokinys ir kolega Carlas Gustavas Jungas (Michael Fassbender) ir jauna pacientė Sabina Spielrein (Keira Knightley), kurią jšimyli abu. Filmo premjera įvyko Venecijos kino festivalyje. Pateikiame pokalbio su režisieriumi, išspausdinto žurnale „Newsweek“, fragmentus.

„Musė“, „Voras“, „Prievertas istorija“, „Nuogalių pusryčiai“... Kodėl Jums taip patinka tyrinéti tamsiąją žmogaus psichikos pusę?

Tai ne apsédimas. George'as Bernardas Shaw sakydavo, kad geros dramos pagrindas yra konfliktas. O šis neatsiranda iš niekur. Kuriant personažą, reikia pažvelgti į žmonių vidurius – atrasti jtrūkimus, gilių slepiamąs rakštis ir paslaptis, kurias jie nešioja. Nors neapkenčiu agresijos ir prievertos, blogis atei na į kiną iš išorinio pasaulio. Nesi elgiantis garbingai, jei nusukliau akis nuo mus supančios prievertos. Net jei vėliau ir būsiu pavadintas X mūzos išsigimeliu ir pornografu.

Tačiau Jūs beveik visada rodote psichikos sutrikimų turinčius žmones.

Nelygu kas kaip suprantą sutrikimus. Ar karas – siaubinga agresijos kumuliacija – néra beprotybė? Man – taip. Mano siaubai iš tikruju pasakoja kasdienybę. Nejmanoma sukurti visuomenės portretu kitaip, nei rodant žmonių samonės būseną. Todėl nėra kino be žaidžių, skausmo, kančios. Akimirkų, kai gyvenimo aplamdyti bandome iš naujo sukurti savo tapatybę. Ir kai kentédami dar kartą sužinome apie save kažką naują. Tada atrandame kasdienybėje nepastebimus asmenybės sluoksnius.

Tačiau „Pavojingame metode“,

užuot tyrinéjës žmogaus pasamonę, Jūs papasakojote apie Sigmundo Freudo ir Carlo Gustavo Jungo draugystę bei ginčą. Bandéte su gržtai prie samonės tyrinéjimui ištakų?

Greičiau priminti poreikį jšižiūrēti į save. Mane sužavėjo Freudo ir Jungo diskusijų intelektualinis lygis. Net jei du psichoanalitikai negali reprezentuoti visos visuomenės, man imponavo, kad viešojoje erdvėje galima kalbėti taip elegantiškai, remtis mitologija ir literatūros ševedvais, kurti sudétingas metaforas. Todėl nusprendžiau prikelti tuos personažus. Igijau leidimus, filmavau tikrame Freudo kabinete, kartu su filmavimo grupe vaikščiojau soduose, kuriuose jis kadaise vaikštinėjo. Bandžiau sukurti galimybę pabėgti nuo šiuolaikinės pertintos košelės. Dabar televizorių ekranuose dauginasi primityvūs žmonės, kovojantys tik dėl valdžios, pinigų ir aplodismentų.

Vis dėlto psichoanalizé néra retorikos forma. Juk, ko gero, neatsitiktinai Jūsų filmas vadinas „Pavojingas metodas“.

Šis mokslas mums tapo iprastas. Pamirštame drąsus ideologinių projektų, kuris buvo prie psichoanalizés ištakų. Apie sumanymą, kad galima suprasti žmogų ir paaiškinti pačius sudétingiausius jo asmenybės formavimosi mechanizmus.

Nieko keista, kad XX a. pradžioje psichoanalizé buvo suvokiama kaip naikinanti visuomenę jéga. Padorūs Austrijos-Vengrijos piliečiai negalėjo ištarti žodžio „seksas“, o Freudas išsiveržė į salonus su pasakojimais apie falus ir vaginas. Tyrinédamas samonę, jis liko arti kūno ir seksualumo. Jis pirmas apraše vaikų seksualinio išnaudojimo pasekmes. Sulaužė daugumą tada Vienoje egzistavusių tabu.

Norėjote parodyti pasaulį, kuris jausmus ir aistras slopinā korsetu?

Imperija amžiaus pradžioje austrams atrodė žmogaus proto pasiekimų viršunė, svajonių apie stabilumą ir laimę iškūnijimas. Kickvienas žmogus visuomenėje užémė apibrėžtą vietą, jo elgesys atitiko etiketą ir kultūros jam parašytą scenarijų. Moterys buvo traktuojamos

kaip mergaitės, vilkinčios dideles suknėles, jų seksualumo buvo atsi-kratomai tylėjimu, o tuos, kurie nepritapdavo prie normų, paskelbdavo išsigimeliu ir uždarydavo psichiatrijos ligoninėse. Žmonės tikejo progresu, raida, evoliucija. Ir staiga į tos idilės centrą išoka maištingas Freudas. Jis paskelbė, kad žmogu nuo seno valdo tie patys instinktai, kad mumyse yra daug prievertos ir agresijos. Pirmojo pasaulinio karo kataklizmai patvirtino tą diagnozę.

Dabar ižvelgiate panašius mechanizmus?

Žmogaus konstrukcijoje niekas nesikeičia. Prisiminkite kad ir Balkanų konfliktą. Praeius visai nedaug laiko po 1945 m., Europos širdyje kilo siaubingas karas – su masinėmis žudynėmis ir genocidu. Daugelis intelektualų patyrė skausmingą nusivylimą. Turime technologijas, kurios peraugia „Žvaigždžių kelio“ scenarių fantaziją, statome sudėtingas mašinas ir naudojame rafiniuotus komunikavimo metodus. Tinklo sujungtas pasaulis tapo globaliu McLuhano kaimu. Bet, kaip ir kiekviename kaime, ir šiame vis dar daug nepakantumo ir pavydo. Mobilieji telefonai ir elektroninis paštas gali būti naudingi meilei, bet gali ir žaloti.

Manote, kad iki šiol nemokame garbingai pažiūrēti sau į akis?

Einame gera kryptimi, vis mažiau problemų šluojame po kiliu. Nesenai „New York Times“ skaičiau straipsnį apie Freudo psichoanalizés populiarumą Kinijoje. Nors tradicinė Tolimųjų Rytų kultūra vertina visai kitas vertėbes, įsigalint kapitalizmu ten atsiranda vidurinė klasė. Tai – vadybininkai ir specjalistai, kurie jau priauguo iki to, kad savo problemas spręstų ant kušetės. Ižengėme į XX a. samoningesni į XX a., tačiau vis dar privalo išmokti Freudu pamokas.

Filme priminėte psichoanalitiką Ottoną Grossą, kuris nusprendė atsisakyti jausmų tyrinėjimo. Jis turi būti pavyzdys žiūrovams?

Būtent jo pamokas jau išmoko-me. Grossas gyveno komunoje, sodino daržoves, užsiemė laisva meile, netikėjo santuokos institucija,

Vildžiūnaitė, Saulius Drunga, Jurga Dikciuvienė, Arūnas Matelis, Audrius Stonys, Šarūnas Bartas šiuo aljansu siekia atkreipti šalies kultūrai neabejingu žmonių dėmesį į svarbią nacionalinės kultūros dalį – autorinį kiną. Aljanso nariai su telks bendras pastangas ir išteklius autorinio kino pristatymui Lietuvoje ir pasaulyje, inicijuos edukacinius projektus ir retrospektyvas, rūpinis lietuviško autorinio kino tradicijų išsaugojimu bei téstinumu.

Šie metai ypač svarbūs lietuvių ki-

nui, nes Seime priimtos kinematografininkų porą dešimtmeciu lauktos Ki-

no įstatymo pataisos, netrukus bus

įjurtas Nacionalinio kino centras.

Į aljansą susibūrė kinematografininkai pabrėžia, kad kinas pirmiausia

ira nacionalinės kultūros ir tapatybės dalis. Jie siekia, kad autorinis ki-

nas išliktu nediskutuotinu valstybės

remiamo kino ir jo sklidios politi-

kos prioritetu. Kūrėjai mano, kad

lietuvių kino stiprybę yra nuosek-

liai puoselėjamos autorinio kino tra-

dicijos, jos randa didžiulį atgarsį tarp-

tautinių festivalių, forumų, kultūros

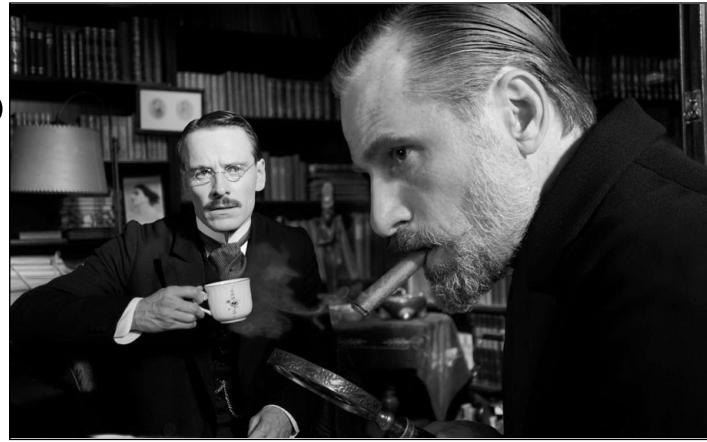
renginių programose. „Pasaulio kino

žemėlapyje Lietuva yra per talentin-

gų kino autorų sukurta filmus“, –

teigia Nacionalinės kultūros ir meno

premijos laureatas Arūnas Matelis.

„Pavojingas metodas“

vadovavosi instinktais. Skamba pažiūrėti? Man labai, nes hipitų 7-asis dešimtmetus – mano jaunystės laikai. Pamenu tada vyrausė jausmą, kad pasaulis pasikeis visiems laikams. Ir pamenu, kada ši viltis mirė.

Dalyvavote 7-ojo dešimtmecio revoliucijoje?

Keliskart pabandžiau narkotikų, išklasius keliai plökštėles, pažinu keliais motoris. Paskui visi nusiramino ir gržome ant psichoanalitikų kuščių.

Holivude psichoanalizé labai madin-ga. Woody Allenas jau keturiasdešimt metų šaiposi iš savo neurozių.

Žinoma, Woody labai didžiuoja si beveik pusę amžiaus trunkančia terapija, nors po tiek metų būtų galima ir subėjoti jos veiksmingumu. Manau, kad Freudą apimtu siaubas, jei jis pamatyti, kaip dabar žiūrima į jo mokslą. Jis manė, kad terapija per keliais seansus turi išspręsti konkrekčias pacientų problemas. Tačiau Holivudas pagimdė psichoanalitiko – gyvenimo trenerio, partnerio, draugo – koncepciją.

Tačiau „Pavojingame metode“ nutolote nuo savo stiliaus.

Jei būtų buvę debesuota, būčiau sukūrės niūrų filmą. Bet kai filmavome, virš Vienos švietė nuostabi saulė. Man visada patiko atsikritumas mene. Žinoma, kinematografininkai vėliau atranda intelektualinę panašių detalių prasmę.

Mes, amatininkai, tik sukame filmus.

Prisidengiate oru, bet juk galėjote perkelti veiksmą į rūsius ar kana-lus, filmuoti naktį. Gal po 45 niūrių filmų metų nusprendėte išbandyti lengvesnį kiną?

Jei dirbčiau štampavimo ceehe, seniai būčiau išėjės į pensiją, nors kol kas negaliu sau to leisti. Suprantu, kad žmonės naudoja apibūdinimą „Cronenbergo stilus“ ar net sakuo, kad reikia „sukronenberginti projekta“, ir siunčia rekvizitorų dar vieno stiklainio krauso. Nekenčiu tokio požiūrio. Žinoma, mano su-sidomėjimas stumia mane tam tikra kryptimi, bet neprivalau kiekvienam filme šokiruoti siaubu ar deformuotais kūnais. Kartais mane sužavi dviejų mokslininkų pokalbis. Nes, kaip sakiau, širdyje esu romus kaip avinėlis. Kol pasaulis man leidžia tokiam būti.

PARENGĖ K. R.

Kronika

Lietuvos kino kūrėjai ir studijos vienijasi į neformalų sambūrį

Lietuvos kino kūrėjai ir šečios kin studijos – „Kinema“, „Tremora“, „Nominum“, „Uljano Kim studija“, „Just a Moment“, „Ūkų studija“ – jungiasi į neformalų sambūrį „Autorinio kino aljansas“. Akyviai kuriant yvairių kartų kino režisieriai ir produseriai Kristina Buožytė, Algimantas Puipa, Kristijonas Vildžiūnas, Ignas Miškinis, Uljana Kim, Giedrė Žickytė, Ieva Norvilienė, Janina Lapinskaite, Dagnė

Tačiau „Pavojingame metode“,

Vildžiūnaitė, Saulius Drunga, Jurga Dikciuvienė, Arūnas Matelis, Audrius Stonys, Šarūnas Bartas šiuo aljansu siekia atkreipti šalies kultūrai neabejingu žmonių dėmesį į svarbią nacionalinės kultūros dalį – autorinį kiną. Aljanso nariai su telks bendras pastangas ir išteklius autorinio kino pristatymui Lietuvoje ir pasaulyje, inicijuos edukacinius projektus ir retrospektyvas, rūpinis lietuviško autorinio kino tradicijų išsaugojimu bei téstinumu.

Šie metai ypač svarbūs lietuvių ki-

nui,

nes Seime priimtos kinematografininkų porą dešimtmeciu lauktos Ki-

no įstatymo pataisos, netrukus bus

įjurtas Nacionalinio kino centras.

Į aljansą susibūrė kinematografininkai pabrėžia, kad kinas pirmiausia

ira nacionalinės kultūros ir tapatybės

dalis. Jie siekia, kad autorinis ki-

nas išliktu nediskutuotinu valstybės

remiamo kino ir jo sklidios politi-

kos prioritetu. Kūrėjai mano, kad

lietuvių kino stiprybę yra nuosek-

liai puoselėjamos autorinio kino tra-

dicijos, jos randa didžiulį atgarsį tarp-

tautinių festivalių, forumų, kultūros

renginių programose. „Pasaulio kino

žemėlapyje Lietuva yra per talentin-

gų kino autorų sukurta filmus“, –

teigia Nacionalinės kultūros ir meno

premijos laureatas Arūnas Matelis.

metais „Sidabrinės gervės“ buvo įteiktos filmams „Kolekcionierė“ (rež. Kristina Buožytė), „Eurazijos aborigenai“ (rež. Šarūnas Bartas), „Baras“ (rež. Giedrė Žickytė), „Artimios šviesos“ (rež. Ignas Miškinis), „Kai apkabinsiu tave“ (rež. Kristina Vildžiūnas).

Per keliolika metų aljanso nariai pritraukė į lietuviškų filmų gamybą per 25 milijonus litų užsienio investicijų. Tai liudija šių kūrėjų verslumą ir sugebėjimą dirbtis griežtomis šiuolaikinėmis kino gamybos sąlygomis.

„AUTORINIO KINO ALJANSO“ INF.

Nublokštostos meilės

„Kino pavasario“ retrospektiva „Femme fatale Europos kine“

„Nes ji gali žvilgsniu pavaizduoti nepadorų apsinuogimą, ji gali tik šypsotis, o policija bus priversta konfiskuoti filmą kaip pornografinį. Jos dvasingoje erotikoje yra kažkas pavojinga, demoniška, tai veikia per bet kokius drabužius. (...) Ji ne amoralia, tai pavojinga stichijos jėga, ji nekalta kaip plėšrus žvēris. Ji ryja virus ne iš blogos valios, o jos atsisveikinimo bučinys (bučiuoją virą, kurį nušovė) jaudina labiau už visų pamestų nekaltų mergelių ašaras. Nukelkite prieš ją skrybėlę, nes ji neprilygsta ir nepasiekia ma“, – taip 1924 m. apie pirmają Europos kino lemingą moterį – danų kino žvaigždę Astą Nielsen – rašė kinoteoretikas Béla Balázsas.

Dar prieš Pirmajį pasaulinį karą ekrane pasirodžiusios Nielsen herojės veikė ne tik europiečių vaizduotę. Erotnę melodramą sėkmingai perėmė Holivudas, netrukus ten atsirado moteris *vamp* (vampyrė) Theda Bara. Klasikiniame nebyliajame Holivudo kine lemingosios moters įvaizdį atnaujino iš Europos atvykusios Greta Garbo ir Marlene Dietrich.

Lemingosios moterys visada įkūnijo vyru baimes, todėl filmo pabaigoje sulaukdavo deramo atpildą. Likdavo be vyro ir pinigu, avariju, raupsių ir kitokią ligą subjurotais veidais ir suluosintais kūnais, nelaimingos ir vienės. 5-ojo dešimtmecio pradžioje *film noir* sėkmingai perėmė šią tradiciją. *Film noir* herojai vyrai – gangsteriai, ciniški teisybės ieškotojai, taurelės nevengiantys detektyvai. Miesto džiunglėse su jaismados ir lemingos moterys. Jos meluoja, išduoda, šaltai manipuliuoja vyru jausmai, rūko cigarettes ir vilki prabangius spindinčius drabužius arba vyriškus kostiumus. Mary Astor, Lauren Bacall, Ritos Hayworth, Gene Tierney, Lanos Turner, Barbaros Stanwyck herojės siekė neprisklausomybės, pinigų ar valdžios. Agresyvios ir keliančios grėsmės, jos buvo pasirengusios viskam, kad tai gautų. Bet savo piktus kėslus slėpė po kerinčia paslapties ir jausmingumo kuke. Ir dažnai pačios tapdavo savo apsėdimu aukomis. Šiumentinė „Kino pavasario“ retrospektiva „Femme fatale“ Europos kine“ primins kelis klasikinius portretus ir parodys, kaip lemingosios moters įvaizdis kito iki mūsų dienų.

„Aš visa nuo viršugalvio iki kojų pirštų galiku esu sukurtameilei“, – prirūkytame teatre dainuoja Lola. Ji sužlugdo naujų gimnazijos mokytoją Ratą, kuris iš meilės Lolai metta padorią tarnybą ir sekā paskui jos trupę. Žingsnis po žingsnio mokytojas ritasi vis žemiu ir tampa pajuokos objektu. Pagal Heinricho Manno romaną „Profesorius Unratas“ sukurta „Žydrasis angelas“ („Der Blaue Engel“, Vokietija, 1930) buvo pirmas garsinis vokiečių filmas. Jį kūrė specialiai iš Holivudo pakviestas Josephas von Sternbergas. Būtent jis ir patvirtino pagrindiniam vaidmeniui popu-

Marlene Dietrich

Iliarių kabaretų aktorė Marlene Dietrich. Kine jai iki tol nelabai sekėsi. Rytą po filmo premjeros Dietrich atsibubo žvaigžde. Kitą filmą kartu su von Sternbergu jie jau filmavo Holivude. Sternbergas paverčė aktore kulto objektu. 1931–1935 m. kartu jie sukūrė septynis filmus, Dietrich pavertusišus kino mitu – viena mislingiausiai *femme fatale*, dažnai vilkinčią vyrišką kostiumą, dainuojančią prikimus balsu, žūrinčią iš vyros nepasitikinčiu žvilgsniu ir užkariaujančią juos ypatingu moteriškumu. Be Dietrich herojų sunku būti išsivaizduoti ir postmodernistinė kinė, paskutiniai metais tokį populiarū *neono* ir.

4-ajame dešimtmetyje Prancūzijoje susiformavo kino kryptis, kuri dažniausiai vadina poetiniu realizmu. Ši reiškinį, gimusį iš kino kūrėjų susižavėjimo dabar jau pamirštaias Pierre'o Mac Orlando ir Marcelio Aymé romanais bei vokiečių kinu, istorikai linkę vadinti socialine fantastika. Tačiau abu pavadinimai nurodo esmę – filmuose derinami iš pirmo žvilgsnio nesuderinami dalykai – jausmingos nelaimingos meilės istorijos ir personažai marginalai, pilka gyvenimo dugno kasdienybė, staiga nušvintanti magiškais ūkų atspalviais. Poetinio realizmo emblema – Marcello Carné „Ūkų kraninė“ („Le quai des brumes“, Prancūzija, 1938). Vienas filmo personažų sako, kad norėtų nupiešti tai, kas slypi už daiktų. Štai būtų galima pritaikyti režisieriaus filmams. Filmo herojus dezertyras Žanas (Jean Gabin) tikisi iš Havro pabėgti ten, kur bus saugu. Jis sutinka našlaitę Nelę (Michele Morgan). Tačiau jų meilei nebūs lemta išspildyti.

Kad vienas juodžiausią, pesimistiškiausią savo epochos filmų (kuri prasidėjus jis buvo uždraustas kaip „demoralizuojantis“) tapo ne-paprastai populiarus (jį rodė kino teatruse šešis mėnesius iš eilės), žinoma, „kalta“ pagrindinius herojus suvaidinusi pora: savo vyriškumu žavėjės populiarus Gabinas ir septyniolikmetė, beveik debutantė Morgan. Jų pirmasis dialogas („Žinai, tavo gražios aks.“ – „Pabučiuok mane.“) tapo viena gražiausiai kino legendų. Vėliau aktorių duetas keliamo iš filmo į filmą, bet kiekvienam iš jų ir vėl būdavo svarbiausia pirmo personažu susitikimo scena.

Okupacijos metais kurtais Marce-

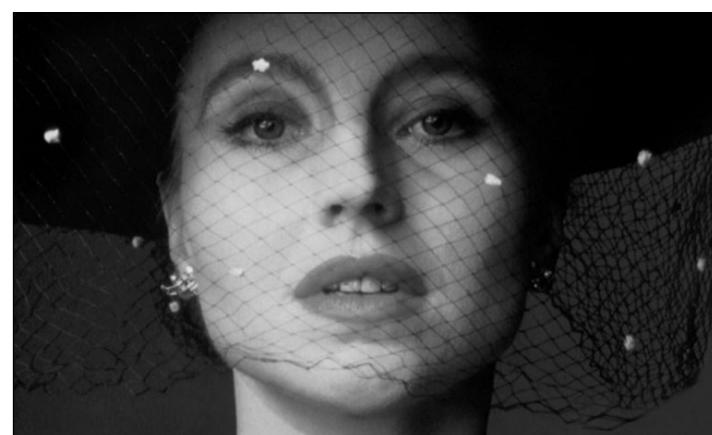
lio Carné filmas „Galiorkos vaikai“ („Les enfants du paradis“, Prancūzija, 1945) buvo parodytas tik išvadavus Prancūziją. Kartu su nuolatiniu scenaristu Jacques'u Prevert' u režisierius norėjo sukurti filmą apie visas gyvenimo aplinkybes nugalinčią meilę. „Galiorkos vaikai“ buvo filmuojami ilgai, sunikiomis sąlygomis, bet Alexandre Trauneru sukurtos Paryžiaus dekoracijos iki šiol stulbina meistriškumu.

Pagrindiniai „Galiorkos vaikų“ herojai – realūs istoriniai veikėjai: aktoriai Frederickas Lemaitre'as (Pierre Brasseur) ir Baptiste'as Debura (Jean-Louis Barrault). Veiksmas prasideda 1830-aisiais, kai keturi filmo personažai (dar žudikas ir kilmingas grafas) įsimylia gražuolę Garans. Lemtingoji moteris retai daliasi meile, bet stebi jų likimus, suartėdamas tai su vienu, tai su kitu. Garans suvaidino prancūzų knygo legendą Arletty (1898–1992). Sako, kad jis visą gyvenimą buvo ir Paryžiaus priemiesčių mergina: po įsimintinu antrojo plano vaidmenų Carné filmuose „Hotel du Nord“ ir „Diena aušta“ ji buvo pavadinta priemiesčių imperatore, ir kartu aukštūmenės dama. Ji vaidino teatre, dainavo. Arletty ir jos herojų posakiai tapo lakiomis frazemis, kaip kad ta, kuria ji atsakė į kaltinimus, kad okupacijos metais gyveno su vokiečių karininku: „Mano širdis – prancūziška, bet užpakalis – internacinalus“.

1943 m. Luchino Visconti filmas „Apsédimas“ („Ossessione“, Italija) žymi kino raidą pakeitusio italų neorealizmo pradžią. Režisierius siekė filme atskiratyti visko, kuo jis erzino tuomet „baltujų telefonų“ kinu vadinami italų filmai – Visconti veiksmą perkélė iš pavilionų į skurdžias gatves ir interjerus, rodė ne turto lietu, o eilinių italų gyvenimą, ne prabangą, o skurdžią kasdienybę. Iš tikruju filmu į Italijos realybę buvo perkeltas vieno juodojo romano (ir kartu *film noir*) pradininku Michaelo Caine'o romanu „Laiškanės skambina du kartus“. Pasakojimo centre – leminga moteris Džovana, kuri pastūmėja jauną meilužių nužudyti jos vyra. Džovaną suvaidino Clara Calamai (1909–1998) – viena populiariausiai 4-ojo ir 5-ojo dešimtmecio italų aktorių.

Kitas italų neorealizmo pradininkas buvo Alessandro Blasetti. Filmas „Gaila, kad ji negera“ („Peccato che sia una canaglia“, Italija, 1954) sukurta tada, kai beissiemiantis neorealizmas vis dažniau imtas vadinti „rožiniu“. Filmo herojus taksistas Paolas įsimylia vagišių sciymnėlės atžalą, gražuolę Liną, ją suvaidino tuomet kylančią žvaigždę Sophia Loren. Vargšelis mano, kad vedybos pakėjis merginą.

7-ajame dešimtmetyje seksualinė revoliucija ir akivaizdžiai pasikeitę papročiai tarsi patvirstino teiginius, kad visuomenė tapus atvira leminingoji moteris išnyks iš filmų, nes šis personažas – savotiška slopinamų

„Marijos Braun vedybinis gyvenimas“

geismų sublimacija ekrane. Bet pirmakart po daugelio metų tremties į Ispaniją grįžus iš visų gyvenimą savo tautiečių hipokriziją pliekusij Luis Buñuel sudomino ispanų literatūros klasiko Benito Perez Galdoso romaną. Jo herojė – vyru manipuliacijų auka – pati išmoksta jausmių manipuliuti. „Tristanas“ (Ispanija, Italija, Prancūzija, 1970) veiksmas prasideda 1923 m., kai Toledo turtuolis Donas Lope priglaudžia našlaitę Tristana. Jis diegia merginai laisvamaniškas mintis, jie tam-pa meilužiai. Tristana nuobodu ir jis pabėga su jaunu dailininku. Grįžti pas Doną Lopę ją privers liga. Šis ves Tristana, kuriai amputuota viena koja. Tristana pamažu dūsta Dono Lopės namuose. Tačiau arogantiška, dominuojanti ji susivaldo net pačiose beviltiškiausiose situacijose. Tristana visada eis iki galio, sick-dama išsaugoti laisvę ir teisę rinktis. Pagrindinė herojė suvaidinus Catherine Deneuve yra prisipažinusi, kad „Tristana“ – vienas mieliausiai jos prisiminimų. Jos žodžiai, filmuojant Buñuelis nuolat sakė aktoriams: „Tik jokios psychologijos, jokios psychologijos!“ Tuo sun-

nesustabdys nickas, jis nori pagaliau pasijusti laiminga ir turtinga. Hannos Schygullos kostiumai filme – nuoroda į ne vieną kino *femme fatale*, tačiau po melodramatišku siužetu Fassbinderis paslėpė kitą – ironišką pasakojimą apie pokario Vokietiją ir jos „ekonomijų stebuklą“. Neatsitiktinai filmas baigiasi simbolika vokiečių pergale, kai 1954 m. Vokietijos futbolo komanda nugalėjo pasaulio čempionate.

Krzysztofo Kieślowskio „Trumpo filmo apie meilę“ („Krótki film o miłości“, Lenkija, 1988) herojė Magda, kurią suvaidino Grażyna Szapołowska, – vienintelė šios retrospektivios lemingojo moteris iš Rytų Europos. „Trumpas filmas apie meilę“ – vienas iš dviejų režisieriaus serialo „Dekalogas“ filmų, kurie specialiai kurti didžiajam ekranui ir skiriasi nuo televizijos varianto. „Dekalog“ Kieślowskis norėjo parodyti, kaip pamatiniai žmonijos įstatymai funkcionuoja visuomenėje, kur žmonių elgesi smarkiai veikia ir totalitarinė santvarka, ir katalikų bažnyčia. „Trumpas filmas apie meilę“ skirtas įsakymui „Nesvetimoteriauk“. Pagrindinis filmo herojus Tome-

„Tristana“

ku patikėti, kai ekrane matai šaltą Tristano šypsena.

Vokiečių Naujosios bangos kūrėjas Raineris Werneris Fassbinderis žavėjosi klasikinėmis Douglaso Sirko melodramomis, kurių herojės – stiprios, už meilę kovojančios moterys. Sirkas įkvėpė ir trumpo Fassbinderio gyvenimo pabaigoje sukurta trilogiją. Pirmojo jos filmo

„Marijos Braun vedybinis gyvenimas“ („Die ehe der Maria Braun“, Vokietija, 1979) herojė Marija (Hanna Schygulla) 1943 m. išteka už kareivio Hermano. Netrukus vyras išvyksta į frontą, paskelbias dengusiu be žinios, o vėliau ir žuvusi. Marija stengsis iš paskutinių išgyventi pokario Vokietijos chaose. Jai padės pažintis ir meilės ryšys su amerikiečiu kareiviu Bilu. Kartu juos suras iš fronto grįžęs Hermanas. Tada ir išys pirmoji žmogžudystė. Marijos

kas dirba pašte. Vakarais jis slapta stebi priešais name gyvenančią moterį. Gražynos Szapołowskos Magda – jausminga, ji gali šokiruoti savo erotiškumu, asmenine laisve. Įsimylėjęs Tomekas ima kištis į moters gyvenimą. Kai Magda sužino apie vujeristą, nusprendžia su juo susitikti ir pažeminti. Tomekas to negali pakelti.

Kieślowski rūpėjo ne siužetas, o sudėtinga psychologinė kolizija, jam buvo svarbi ne tik dviprasmiška situacija, kurioje galų gale atsiduria abu personažai, bet ir išgyvenimai, kuriuos abu patiria, netikėtai susidūrė su jausmai ar juos sunaikinę. Magdos vaidmuo išgarsino Szapołowską ir suformavo aktoriés amplia – ji dažnai vaidina pavojinęs, seksualias, savimi pasitikinčias moteris.

PARENGĖ Ž. P.

Tapyk su manimi

Sigito Maslauskaite's exhibition "Atvaizdai"

Laima Kreivyté

Per parodos atidarymą Sigita Maslauskaite prisipažino, kad kai kurias biblines scenas (pavyzdžiu, Jokūbo kovą) įkvėpė televizinius projektas „Šok su manimi“. Tai nėra banali pastaba. Šis pasakymas tiksliai apibrėžia Sigutės tapybos laiką – tai dabartis. Nes žiūrint į paveikslus atsidengia vis senesni kultūriniai sluoksniai: neoekspresionistų ir arsininkų tradicija (iš Samuolio, Gudaičio, Eidukevičiaus išaugę Martinaičio, Vaitiekūno darbų), kyšteli ausi Van Goghas, kaip barokinės draperijos banguoja tirštos faktūros ir erdvė užvaldo didesni už žmogų šventieji. Skverbiantis pro laiko dėlio jamus potėpius vidinė kova su angelu įgauna choreografinę išraišką.

„Pamėkalnio“ galerijoje eksponuojami Sigito Maslauskaite's tapybos darbai ir piešiniai daro priblokiantį išpūdį – ir ne tik todėl, kad šventieji įtraukia į šokio sūkurių. Vos jėngus pro duris žiūrovą pasitinka trys kone lubas remiančios drobės, pastatytos ant plėty ir atremtos į kolonas. Pasijunti lyg dirbtuvėje, o pažvelgusi į darbus – ir bažnyčioje. Menininkės dirbtuvė iš tiesų iškūrusi buvusiame vienuolyne. Vis dėlto veikia ne tik formatas, bet ir tapyba, per potėpių sluoksnius sklindanti šviesa. Vieną darbą menininkė tapo aštuonis devynis mėnesius, kartais ilgiau. Pavieklas tampa ir laiko saugykla, kurios struktūra primena dažnai Vilniaus bažnyčią: ant gotikinių pamatų statomos re-

Ekspozicijos fragmentas

J. LAPIENIO NUOTR.

nesansinės sienos, o fasadas įgauna baroko bruožų. Dažniausiai tokiomis kelių epochų sankuopoms „pasitarnauja“ gairas. Sigito sluoksniai atsiranda rimtais grumiantis su tapymo procesu ir tapybos istorija.

Kadangi gyvename „pomirtinės“ tapybos laikais, medijos savirefleksija atrodo savaime suprantama. Tačiau dažniausiai perkonstruojami XX a. tapybos mitai ir modalumai. Modernistinis palikimas priešinamas išcentruotam šiandienos žvilgsniui. Sigita, žvelgdama į tapybos istoriją iš šiandienos, akcentuoja ne modernizmo ir postmodernizmo, o

modernizmo ir senųjų meistrų santykį. Tačiau kartu išlieka XXI a. žmogumi, genamu mirksinčiu ir juodančiu vaizdų srauto. Todėl dramatiška Caravaggio šviesos ir šešelių kaita iš statistikos tampa dinamiška, perregimas potėpis – klampių, šventuosius nuo žemės atplešia ne angelų pulkai, o šokis.

Šioje parodoje išryškėja ir ilgai žemės spalvomis slopintas Maslauskaite's koloritas. Tiesa, išsilaisvinimas iš „žemininkų“ paletės prasidėjo daug ankšciau. „Man, kaip ir visiems menininkams (beveik garrantuoju, kad visiems), norisi tapy-

ti šviesiai ir gražiai. Kadangi tai man niekada nepavyksta, matyt, tiesiog iš pasamonės atėjo mintis, kad galbūt siužetas gali išgelbėti tuos mano juodai rudos darbus“, – kalbėjo menininkė apie 2003 m. nutapytą šv. Jurgi. Sigito pokalbis su Rūta Marcinkevičiute išspausdintas pasutinių parodų darbus pristatančiam kataloge – beje, sodriu raudonu viršeliu. Menininkė nebijo pirminiu spalvų, dideliu sodriu plėtu, degančiu potėpiu, – tačiau apdairiai apskaičiuoja raudonus, geltonos ir mėlynos proporcijas, paprastai akcentuodama vieną ar dvi spalvas.

Kaip iš dykumos smėlio supiltą „Šeimynėlę“ (2011) pateikia išraiškingą geltonos atspalvių paletę, kartais pagyinamą raudonaais akcentais. „Šv. Marija Magdalietė“ (2009), žinoma, raudona, „Peizazas su Baltu namu“ (2010) – geltonas ir mėlynas.

Tačiau tokie kolorito dominančių paminėjimai gali suklaudinti, – nes ir čia svarbiausia ne spalvinis grynumas, o greta atsidūrusių potėpių šokis. Net ne greta, o vienas po kita, vienas dengiamas ar atidengiamas kito. Mėlynai debesys neša ochros atspindžius – danguje kaip ir ant žemės. Greta ant rudo popieriaus juodai pieštų piešinių, spalvotos drobės įgauna vitražo švytėjimo.

Rašyti apie Sigito Maslauskaite's darbus nėra lengva – pernelyg skirtasis greitos, lakoniškos recenzijos ir daug laiko bei epochų sulydziasių tapybos svorio kategorijos. Viečio straipsnio laikraštyje labiau tiktu simfonija ar poema. Pati Sigita, parašiusi disertaciją apie šv. Kazimierą ir ne vieną rimtą straipsnį, žodžių nesibaudo. Tiesą sakant, žodžių valdo taip pat meistriškai kaip ir teptuką. Per parodos atidarymą menininkė kulkiai užsiminė, kad ne visi eksponuojami darbai šedevrai, tačiau leido tą vakarą ją girti ir žadėjo atskleisti visas kortas. Jei kurčiau laidą „Tapyk su manimi“, jau žinau, kas būtų jos vedėja.

Paroda veikia iki kovo 30 d.
„Pamėkalnio“ galerija (Pamėkalnio g. 1/13)
Dirba antradienį–penktadienį 10–18 val.,
šeštadienį 10–16 val.

Iniciaciiniai ritualai

Ugnė Žilytės grafikos paroda „Tėvas po lova“ galerijoje „RA“

Vidas Poškus

Jaunosis kartos grafikė Ugnė Žilytė kuria estampus, tarytum juodosios skylės spinduliuojančius melancholią, liūdesį ir tamšą. Jos personažai, sukurti vaizduotės arba paimti iš regimosios aplinkos (tačiau perfiltruoti per asmeninę fantazią), paprastai veikia uždarose, skliautuotose ir pamaldžiai pritemdytose erdvėse. Veikėjai iš tos tamšos išplėšiami teatriniams žibintams prilygstančiomis apšvietimo prie-monėmis – dėl jų kiekvienas vaizduojamas vyksmas įgauna dramatiškų, netgi tragiskų bruožų.

Naujausias U. Žilytės darbas yra iliustracijos estu rašytojo Hugo Aderio apysakai „Tėvas po lova“. Literatūrinis tekstas pasakoja vieną istoriją apie mitinius laikais legendiniame Šiaurės krašte gyvenusio berniuko virsmą vyrui. Kartu tai yra literatūriskai pateikta antropologinė studija apie kultūrinius skirtumus, apie kultūrinius pokyčius, nes psichologizuotas siužetas išdėstytas pasakojimo apie krikščionybės

atėjimą į Europos paribį fone.

Apie bet kokias iliustracijas galima kalbėti dvejopai. Pirmiausiai nemirštant jų santykio su iliustruojamu tekstu, nes juk, paprastai tariant, ir dar nuo Grigaliaus Didžiojo laikų, vaizdas knygoje yra ne kas kita kaip tekstas „beraščiams“. Kita vertus, iliustracijos, juo labiau sukurto sausos adatos ir oforto technikomis, atstovauja savarankiškam žanrui. Tad ir apie dyliką U. Žilytės estampą galima ir net verta kalbėti kaip apie autonomišką pasakojimą.

Šiame cikle autorė taip pat pasakoja vieno berniuko istoriją. Viskas įvaizdinama jos pačios sūnaus pavadinu. Berniuko paveikslas keliauja iš vieno atspaudo į kitą, jis sušmėžuoja tai šimtametės girių tankmę, tai šméksteli tarp pamėkiškų senųjų amžių dievų stabų, tai pasirodo ledynmečio ledynų nugremžtų granitių kalnų ir jų slėnių fone. Tam, kad žiūrovas neužsimirštų, kieno istorija iš tikrųjų pasakojama, berniukas žvelgia plačiai išpūstomis akiomis – kad bet kuris žiūrintis suprastų, jog yra pasakojama ne tik kito, bet

ir jo paties „biografija“. Iš tikrujų – kiekvienas iš mūsų, kad ir kokiame kultūros lauke ar pievoje gyventume, kad ir kokiai lyčiai priklausytume, tam tikru gyvenimo etapu išgyvename iniciaciinį lūžį, kulminacinį virsmo iš vaikystės į brandą tašką. Apie tai, tiesą sakant, ir pasakoja U. Žilytė beveik komikso principu sudėliota vaizdų seką. Komiksas čia nėra visiškai tikslus apibūdinimas, nes savo dv asia darbai artimesni priešistorinių laikų piktogramoms, savitai suvokiamos logikos ryšiais išdėstamčiomis įvykius ir jų priežastis. U. Žilytės pasakojime vaikiška, „natūralia“ būseną atskleidžia šiaurės elnio įvaizdis, šio archetipinio paleolitinio gyvūno vaizdinis astovavimas ilgainiu kinta: iš laisvo ir gyvo padaro jis transformuojamas į nulupštą kailį ar ant pirkios sienos pakabintus ragus. Suaugusiuji sferai, „kultūrai“ atstovauja šamaniski stai bairi ar statulos, kaukės ir šventejų amuletais, vaizdas po vaizdo virstantys krikščioniškais atvaizdais ir skulptūromis (autorė čia sėkmingai pasirinko lietuviškų dievukų figū-

Ugnė Žilytė. Iš serijos „Tėvas po lova“. 2011 m.

ras). Žmogus, minėtasis berniukas, atsiduria prieš šią natūros ir kultūros dilemą, kurioje beveik nėra didelio pasirinkimo, o tik varomujų istorijos jėgų (anot Hegelio) padiktuotas fatališkas determinizmas. Prisipažinkime, kad su šia akivaizdybe susiduria ne vienas iš mūsų, jau vien todėl šis grafikės darbas yra aktualus ir paliečiantis asmeniškai.

Pačios U. Žilytės kūrybos kontekste serija „Tėvas po lova“ yra ryškus žingsnis jeigu ne priekin, tai į šoną. Šiuose darbuose menininkė naudoja kitokias plastines priemones ir ikonografią – iš uždarų erdviių ji išeina po aukštū ir skaidriu Šiaurės krašto dangumi (daugeliui

peizažų „pozavo“ poledyninės Asvejos ežero apylinkės), vietoj į agorą ją perineančio liūdesio ir skausmo tąsomų personažų – savųjų šaknų nepraradęs, civilizacijos blojagiai prasme netraumuotas protagonistas. Tačiau ne tik išlikęs, bet ir dar labiau išpuoselčtas vienai svarbiusi U. Žilytės grafikos bruožą – misterinės teatrališkumas – šioje serijoje įgauna universalų šamanisko ritualo, pirmynkštės apeigos aspektų.

Paroda veikia iki kovo 19 d.
Galerija „RA“ (Pranciškonų g. 8, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 13–18 val.,
šeštadienį 13–16 val.

Pilnatvė mene

ATKELTA IŠ 1 PSL.

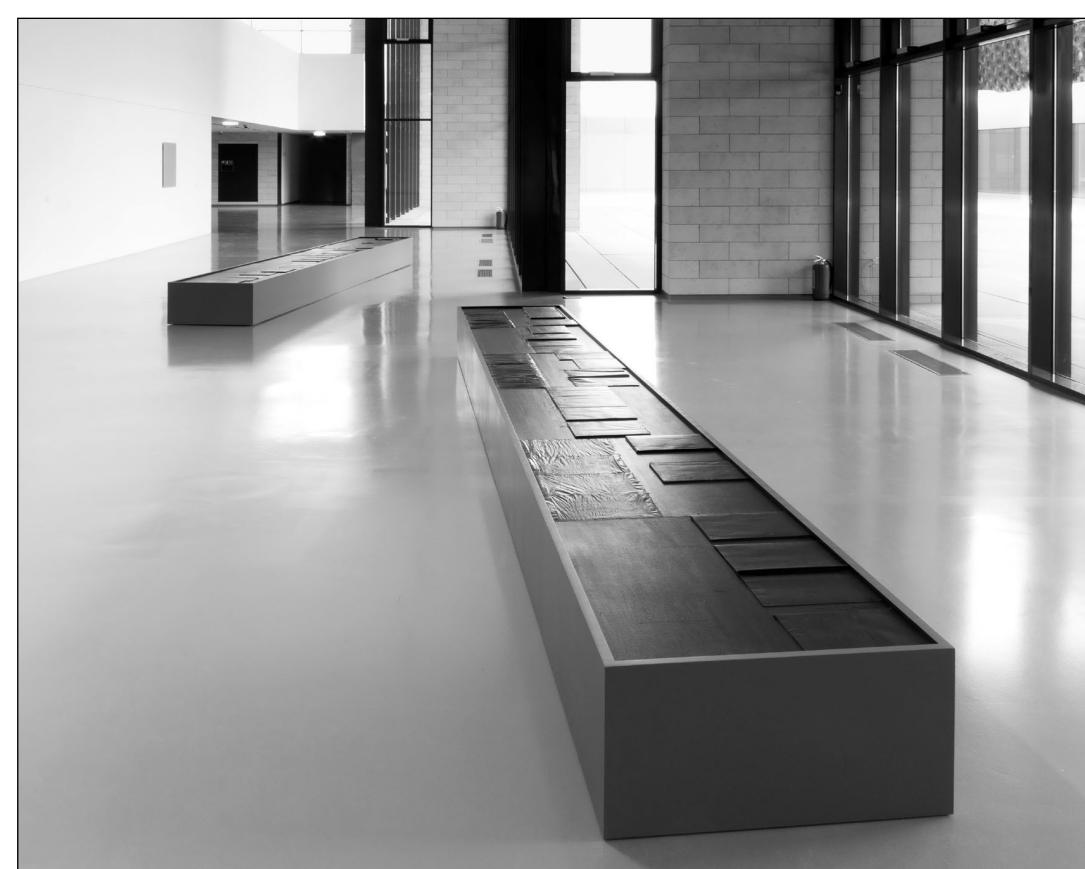
(nors jvairovė nemažiau svarbi)? Permaščiusi labiausiai patinkančius autorius, susiformulavau pilnatvės kriterijų arba pilnatvės mene siekiančio/s menininko/és tipą. Kalbu visai ne apie apsėstuosius ir nesirengiu skaičiuoti darbo valandų ar nustatinti darboholizmo lygio, pasakoti apie fanaticus. Pilnatvė – tai tam tikra vidinė etika. Kūrinio ir autoriaus kalbos, veiksmų atitikimo. Pilnatvės menininkas negali būti genijus, nes vengia hierarchijos. Visa apimantis menas negali būti harmoningas, nes saugosi dvinario mąstymo ir prasminio lauko dezinfekcijos iki imuniteto nužudymo. Pilnatvės menui būdingi prieštaraivimai, tai pažedžiamas menas, nes nieško tiesos, o mąsto, ir mąsto giliai. Tiek giliai, kad neturi šansų to intelektualiai pagrįsti, bet turi drąsos papasakoti apie savo jūvalgas. Toks menininkas pirmiausiai kuria sau, bet suvokia save kaip visumos dalį, o svarbiausias siekis – pasidalinti. Pilnatvės kiekis meno kūrymje ar menininko kūryboje gali būti labai jvairus. Etičtės, kompromisių yra balastas, jie mažina pilnatvę. Tai yra tam tikras panirimas į tai, ką darai, susitapatinimas, vertybų taikymas visuose kūrybos ir sklaidos etapuose. Pilnatvė – kritinio susikaupimo būsena, tarsi tik vieną vienintelį kartą turėtum progą tai padaryti. Tai paskutinės parodos kūriniai. Nors gal dar bus kelios „paskutinės“. Net jei tai tik juokas. Dažniausiai pilnatvę pastebiu labai daug darbo reikalaujančius projektaus atliekančius autorų kūryboje, ir tai visai nenuostabu, nes be panirimo jo net nebūtų imtasi. Tačiau nebūtinai tai turi būti katorga, kartais užtenka nuoseklumo. Tai vidinė etika, labiau susijusi su intuicija nei protu. Pilnatvė – tam tikra pozityvi negalėjimo kitaip forma.

Aš ir pati netikiu, kad pagaliau priėjau prie to, apie ką iš tiesų renegiaus rašyti – lenkų menininko Michał Budny. Praėjusią savaitę jis pristatė šešis 2008–2011 metais sukurtais instaliacinių pobūdžio objektus Nacionalinės galerijos mažojoje salėje (4) ir vestibiulyje (2). Visa ši miglotą ižangą buvo skirta tam, kad dabar galėčiau pasakyti, jog pilnatvės jo mene aptinku apšciai. Menininkė eksponuoti savo darbus pakvetė jau ne pirmą vertingą parodą suorganizavus NDG kuratorė Eglė Mikalažėnė, norėjusi rasti autorui, kurio darbai galėtų sukurti santykį su galerijos erdvė, jos architektūra. Michał Budny ji nusižiūrėjo Varšuvos šiuolaikiniams menui skirtos Ujazdovskio pilyje, kur išsitiukino, kad menininkas yra jautrus aplinkai. Per spaudos konferenciją Budny pasakė, kad jam svarbu ne tik erdvė, bet ir tiesioginis santykis su žmonėmis, dirbančiais kartu toje erdvėje. Manau, tai vienas iš pilnatvės, kaip aš ją suprantu, bruožą. Menininkas dirbtį mokėsi pati, ir staigus iškilimas „tarsi iš niekur“ meno bendruomenei buvo netikė-

tas. Budny mini, kad pirmieji rodyti darbai nuo dabartinių skiriiasi tuo, jog anksčiau labai daug dėmesio skirdavo detalėms ir preciziškam sumanymo atlikimui. Vėliau jis pažuto, kad dauguma žiūrovų užstringa besigilindami į išdailintą formą ir tarsi negirdi jo svarbiausio sumanymo, jo turinio. Todėl dabar menininkas formai skiria dėmesio tik tiek, kiek būtina per teiktis įžvalgai. Kūriniai konstruojami iš netvarių (besideformuojančių, keičiančių spalvą, faktūrą ir t.t.) medžiagų, taip leidžiant suprasti, kad ir to kūrinio „tiesa“, mintis kinta. Taip į kūrinį įsileidžia ma ir mirtis, kaip viso ko sudedamoji dalis.

Iš pirmo žvilgsnio Budny darbai gali atrodyti kaip abstraktus minimalizmas, tačiau ne formos klausimai čia svarbiausiai. Pavadinimai įveda priešingą vaizdų polių ir čia susikuria pagrindas, ant kurio ima balansuoti žiūrinčiojo mintys. Pavyzdžiu, „Bedugnė“ (2008) – tai didžiulė juodai dažta medinė plokštuma su menkais krašteliais. Tekstas sako „bedugnė“, bet matai vien tik dugnā. Kadangi bedugnės samprata labiausiai vengia dugnā, jį ir gau na. Tai tarsi sutrumpinta iki pirmo ir paskutinio sakinio baimės ką nors pradėti drama. Pati staigiausia išvada dilemoje šokti ar nešokti. „Kosmosas“ (2010) – tokia mažytė faneros atplaiša. Bet ar kosmosas realiai gyvenime užima daugiau vienos? (Jei nesi tos srities mokslinkas ir nerengi parodų planetariume.) „Didelė šalis“ (2011) – tokia masvy (nors atrodo lengva) truputį deformuota kampinė konstrukcija verčia susirūpinti, bent jau pasiusti nejaukiai. Ji labai aiškiai kalba apie tai, kaip sunku didelei struktūrai kyboti (veikti), išsaugoti balansą. Tai taikli bet kurios šalies, organizacijos (kad ir Lietuvos dailės muziejaus) metafora. Ši instalacija labiausiai paveikia fiziškai, ji apsunkina erdvę ir tuo vos gyvu stabilumu apkrečia žiūrovus. Ketvirtasis kūrinys salėje yra „pasléptas“, beveik nematomas. Jis atsiranda tik santykje su šviesa. Kūrinys, sukurtais 2011 m., neturi net pavadinimo. Tai priešnuodis nuo „intelektualumo“. Gana didelio lango dydžio permatomą, plonytę plėvelę prisiplojusi prie sienos atrodo kaip subtilus veidrodis duodantis tik efemeriską atspindį. Tai aukščiausias trapumo laipsnis, santūri intervensija į erdvę.

Kitas, kick kitoks veidrodis (taip kūrinys ir pavadintas – „Veidrodis“, 2010) pakabintas pirmo aukšto vestibiulyje. Tai stačiakampė plokštuma, padengta pilkšvai balzganais spalvos šviesą atspindinčiais dažais. Paviršius ilgainiui deformuoja. Anot Budny, ši kūrinė (iš veidrodžių serijos) galima traktuoti kaip portretą. Kiekvienas veidrodis kartkartėmis tampa portretu. Jis atspindi labai nedaug atvaizdo, tačiau kas žino, kuri jo dalis svarbiausia. O gal

Michał Budny. „Archyvas“. 2009 m.

MENININKO IR GALERIJOS „RASTER“ (VARŠUVA) NUOSAVYBĖ.
T. KAPOČIAUS NUOTR.

Michał Budny. „Didelė šalis“. Fragmentas. 2011 m.

M. AMBRASO NUOTR.

tai ką tik mirusio Doriano Gréjaus portretas?

Netoli subtiliasias materijas atspindinčio veidrodžio – iš dviejų segmentų ant grindų išdėstytais „Archyvas“ (2009). Aklinos pailgos dėžės nusėtos kažkokiu leidiniu „kūnais“ ir visa tai uždažta dar juodesnias dažais. Taip menininkas komentuoja kaupimo ir saugojimo mechanizmo vangumą ir bergždumą. Kol prisruošiame ką nors apsaugoti, tai pakeliu nuvertėja, o saugojimo kamerose prigrūsta tiek balasto, kad visas kaupimas praranda apčiuopiamą prasmę. Man įdomus konkretiai šio darbo santykis su Kestučio Grigaliūno (kuriame priskiriu itin stiprū pilnatvės laipsni) elgesiu su archy-

vais. Ir Budny, ir Grigaliūnas išryškina tai, kad archyvas tampa monstru, neaprėpiama, pradanginančia gelme. Tik Budny susitelkia į negalėjimą perskaityti, o Grigaliūnas kantriai traukia akimirkas, reprezentuojančias gyvenimus, ir bando bent užsiminti apie to monstro apimtis.

Michał Budny kūryba emocionali, labai asmeniška, paremta psichologija, tačiau siūlanti ne plepėjimus, banalybes ar sentimentus, o kviečianti įsitraukti į patirtis. Ji kalba per apčiuopamus potyrius. Ir nieko nereikalauja, nebent šiek tiek žiūrovo dėmesio pilnatvės.

P. S. Nemažą dozę pilnatvės turi

ir parodos partnerio – Lenkijos instituto Vilniuje – direktorė Małgorzata Kasner. Ji ne tik puikiai kalba lietuviškai (kitai tariant, ne bendromis frazėmis), bet ir turi ką pasakyti, o be to, ne tik kalba (kaip nemažai visokių parodose mėgstančių ką nors pakalbėti ko nors atstovų), bet savo kalbą pagrindžia veiksmu.

Paroda veikia iki balandžio 29 d.
Nacionalinė dailės galerija
(Konstitucijos pr. 22, Vilniuje)
Dirba antradienį, trečiadienį, penktadienį ir šeštadienį 12–19 val., ketvirtadienį 13–20 val., sekmadienį 12–17 val.

„Tai nutiko Jemene“

Savaitės filmai

Džonas Karteris ***

Pagal „Beždžionų planetos“ autoriaus Edgara Rice'o Burroughso knygą „Marso ciklai“ sukurtas nuotykių filmas perkels į Barsumo planetą, kurioje gyvena karingos gentys ir keistos būtybės. Iš jų atsitiktinai paklūva Džonas Karteris. Jis iškart patenka į karą tarp planetos gyventojų epicentrą. Netrukus šioje žūti pasmerktoje planetoje jis supras, kad Barsumo gyventojų likimas yra jo rankose. Naujam animacijos meistro Andrew Stantono („Žuviuotas Nemo“, „Wall-E. Šiukslių princo istorija“) filmui JAV pranašavo prastus rezultatus. Kritikai jam priekaištėtua dėl pasikartojojimų, bet juk iš Burroughso idėjų sėmėsi ir „Žvaigždžių karu“, ir „Isikūnimo“ kūrėjai. Vieno brangiausių paskutinių metų amerikiečių filmo kūrėjai tikisi, kad išsigelbėjimas bus užseniesi žiūrovai. Ir, regis, jie teisūs, nes per pirmas rodymo Rusijoje dienas filmas surinko beveik 18 milijonų dolerių (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Kelionė į paslaptinę salą ***

Septyniolikmetis Šonas Andersonas gauna žinią apie paslaptinę salą, apie kurią niekas anksčiau negirdėjo. Jis nusprendžia išsiaiškinti, kas išsiuntė žinią, ir išsirengia į nuotykių kupiną kelionę. Iš pradžių kryptis – Ramiojo vandenyno Pietus, paskui ten, iš kur beveik niekas negrižta. Tarp ugnikalnių ir aukso kalnų čia gyvena keistos būtybės. Salą dar neatskleidė visų savo paslapčių. Nuotykių filme, kuris skirtas žiūrovams nuo šešerių mėtų, nuotykiai dauginasi lyg pagal geometrinę progresiją. Brado Paytono filme pagrindinius vaidmenis sukurė Dwyane'as Johnsonas, Michaelas Caine'as, Joshua Hutchersonas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Paveldėtojai ****

Turtingo paveldėtojo ir Havajų aristokratų palikuonio Meto Kingo žmona po nelaimingo atsitikimo patenka į komą. Metas turi pasirūpinti dukterimis, su kuriomis iki tol bendravo minimaliai. Bet sudėtingi santykiai su pikta dešimtmete ir maištinga septyniolikmetė bus ne vienintelis Meto išbandymas. Kai tampa akivaizdu, jog žmona nebeatsigaus, Metas sužino, kad ji turėjo mėliuži. Per kelią likusias žmonos gyvenimo dienas jis ieškos žmonos meilžio ir turės apsispręsti, ar parduoti vienintelį civilizacijos nepaliestą salos kampeili. Kickvienas Meto sprendimas neįsvengiamai pakels į gyvenimą požiūrį į save bei pasaulį. Režisierius Alexandras Payne'as savo herojaus dramą rodo rutina dvelkiančių ir netikėtai pilkų Havajų fone. Tai dar labiau paryškina, kad filmas – Metą suvaidinusio George'o Clooney galimybų benefisas (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Sniegynų įkaitai ***

Liamas Neesonas vaidina žmogų, kuris pasirinko gyventi Aliaskos kraštyje. Iš savo ankstesnio gyvenimo jis saugo prisiiminimus apie moterį, kurios nuotrauka visada su juo, ir daug apmaudo. Džonas dirba naftos kompanijoje – saugo jos darbuotojus nuo laukinių žvērių. Kai sniegynuo-se sudžūta lėktuvas, likę gyvi jo keleiviai suprantą, kad nesugebės išgyventi ledo dykumoje. Vis dėlto Džonas išitikinės, kad jiems reikia judėti – miškas gali tapti prieigloboščiu. Bet katastrofoje išgyvenusieji vienas po kitu mirsta nuo žaizdų, šalčio, plėšrūnų ir savo pačių ribotumo. Ar Džonui pavyks išgelbėti bent kelis? Joe Carnahano filme taip pat vaidina Dallas Roberts, Frank Grillo (JAV, Kanada, 2012). (Kaunas)

Tai nutiko Jemene **

Dar vienas filmas, kurio lietuviškas pavadinimas klaidina. Kas gali nutikti Jemene? Jei išpratote sekti televizijos žinias, iškart atsakysite, kad susidūrimai su teroristais, įkaitų dramos, skirtingų islamo atšakų kovos. Originalus filmo pavadinimas „Lašišų žvejyba Jemene“ („Salmon Fishing in the Yemen“) kur kas dviprasmiškesnis, o turint galvoje, kad filmo režisierius – populiarūs dramų „Mano suniškas gyvenimas“, „Šokoladas“, „Brangusis Džonai“ autorius Lasse Hallströmas, gali laukti jaudinancios ir pamokomos istorijos. Taip ir bus, nes pasakojimas apie gyvenimo krizę išgyvenantį Alfredą Džounsa, kuriam pasiūloma išgyvendinti keistą projektą – užveisti lašišas Jemene, yra dar vienas filmas apie tai, kaip žmogus gali pats pakeisti savo gyvenimą. Pavasari panašūs filmai skatinia kovoti su sezoniine depresija, o dar kartą ekrane susitikti su Ewanu McGregoru, Emily Blunt ir Kristin Scott Thomas taip pat bus įdomu (D. Britanija, 2012). (Vilnius, Kaunas)

***** – ševedras, ***** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekakas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

- 16–29 d. – „Kino pavasaris 2012“ (žiūrėkite atskirą repertuarą www.kinopavasaris.lt)
16–18, 21, 22 d. – Loraksas (JAV) – 11, 13, 15, 17, 19, 21.45; 19, 20 d. – 11, 13, 15, 17, 21.45
16–22 d. – Nevykėliai po piedanga (JAV) – 11.30, 14, 16.20, 18.40, 21.15
Džonas Karteris (JAV) – 12.15, 15.20, 18.10, 21 val.
Tai nutiko Jemene (D. Britanija) – 15, 17.45, 20.15
Projektas X (JAV) – 15.15, 18, 20.30
Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 12.30
Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12.45
- Forum Cinemas Akropolis**
- 16–22 d. – Loraksas (3D, JAV) – 10.30, 13, 15.45, 18.45, 21.15
Loraksas (JAV) – 11.45, 14.15, 16.30
Nevykėliai po piedanga (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.
22 d. – Daug vargo dėl pinigų (JAV) – 18 val.
16–29 d. – „Kino pavasaris 2012“ (žiūrėkite atskirą repertuarą www.kinopavasaris.lt)
20 d. – Mes nusipirkom zoologijos sodą (JAV) – 19.20
16–22 d. – Projektas X (JAV) – 15, 17, 19.15, 21.40
Džonas Karteris (JAV) – 10.15, 13.45, 17.30, 20.45
16–19, 21 d. – Pelenė (Rusija) – 13.15, 15.30, 20.30; 17, 18 d. – 10.45, 13.15, 15.30, 20.30
16–22 d. – Kelionė į paslaptinę salą (JAV) – 12, 14.45, 17.15
Tai nutiko Jemene (D. Britanija) – 19, 21.30
16–19, 21, 22 d. – Tai reiškia karą (JAV) – 19.30, 21.50; 20 d. – 21.50
16–21 d. – Paveldėtojai (JAV) – 18 val.
17, 18 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12.30
17, 18 d. – Caraitis Ivanas ir Vilkas Pilkas (Rusija) – 10.45
- Skalvija**
- Tarptautinis kino festivalis „Kino pavasaris“
16 d. – Tristana (Ispanija, Italija, Prancūzija) – 17 val.
16 d. – Salos prezidentas (JAV) – 19 val.
16 d. – Išgvengti progesą (Kanada) – 21 val.
17 d. – Žydrasis angelas (Vokietija) – 15 val.
17 d. – Tai ne filmas (Iranas) – 17.30
17 d. – Almajerio kvailystė (Belgija, Prancūzija) – 19 val.
17 d. – Tai – Žemė, ne Ménulis (Portugalija) – 21.30
18 d. – Trumpų lietuviškų filmų programa: Dešimt priežasčių (rež. A. Blaževičius), Laikinai (rež. J. Samulionytė), Paskutinė medaus mėnesio diena (rež. R. Eltermenas) – 15 val.
18 d. – Trumpų lietuviškų filmų programa: Gimė SSRS (rež. S. Žemaitytė), Pasikėsinimas (rež. G. Tamševičius), Išskalbta pasaka (rež. V. Katkus, M. Kavtaradzė), Emocinė policija (rež. L. Vaupšaitė), Neįsurežiuota (rež. I. Lukauskaitė, G. Makutėnaitė), Per Europą „Buratinu“ (rež. J. Markevičius) – 16.45
18 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (dok. f., rež. G. Žickytė) – 18 val.
18 d. – Matmenys: linija, kilpa, susipynę gijos (Jungtinė Karalystė) – 19.30
18 d. – Kūnų mainai (Vokietija) – 21.30
19 d. – Fėja (Belgija, Prancūzija) – 17.30
19 d. – Dama srutų duobėje (Filipinai) – 19.30
19 d. – Apsedimas (Italija) – 21.15
20 d. – Titonus: nuo Havano iki „Guantanamero“ (Ispanija, Kuba) – 17 val.
20 d. – Jie parduoda net lietu (Prancūzija, Meksika, Ispanija) – 19 val.
21 d. – Ūkų krantinė (Prancūzija) – 21.15
21 d. – Marijos Braun vedyninis gyvenimas (Vokietija) – 17 val.
21 d. – Katinas dingo (Argentina) – 19.30
21 d. – Dar vienietai metai (D. Britanija) – 21.15
22 d. – Gaiia, kad ji negera (Italija) – 17 val.

22 d. – Kalba Sarah Palin (Jungtinė Karalystė) – 19 val.
22 d. – Komendantas (Danija) – 21 val.

19 d. – Seansas seniorams. Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 15.30

Ciklas „Karsono kinas“

17 d. – Tvenkinio paslaptys (Prancūzija) – 13 val.

18 d. – Mažylis Nikolia (Prancūzija) – 13 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

16, 17 d. – Loraksas (3D, JAV) – 10.15, 12.45,

15.30, 18.30, 21.15, 23.45; 18–22 d. – 10.15,

12.45, 15.30, 18.30, 21.15

16–22 d. – Loraksas (JAV) – 11.45, 14.15,

16.45

16, 17 d. – Nevykėliai po piedanga (JAV) –

12.30, 15.15, 18.15, 21.15

22 d. – Subtilumas (Prancūzija) – 18 val.

20 d. – Socialinis tinklas (JAV) – 17 val.

22 d. – Daug vargo dėl pinigų (JAV) – 18 val.

16, 17 d. – Projektas X (JAV) – 13.45, 16.15,

18.45, 20.45

16, 17 d. – Džonas Karteris (3D, JAV) – 13.15,

16.30, 20.15, 23.15; 18–22 d. – 13.15, 16.30,

20.15

16–22 d. – Paveldėtojai (JAV) – 14.30, 19.30

16, 17 d. – Tai reiškia karą (JAV) – 20.30, 22.45;

18–22 d. – 18–22 d. – 20.30

16–22 d. – Tai nutiko Jemene (D. Britanija) –

19, 21.30; 16, 19–22 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 13.30; 17, 18 d. – 11, 13.30

16–22 d. – Artistas (Prancūzija) – 15.45

16–19, 21, 22 d. – 12 vilties valandų (JAV) –

17.15; 16–22 d. – Šėtonas manyje (JAV) –

22 val.; Kelionė į paslaptinę salą (JAV) –

10.45; 17, 18 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 12.15

Cinamonas

22 d. – Daug vargo dėl pinigų (JAV) – 18.20

22 d. – Kontrabanda (JAV) – 20.30

16–22 d. – Nevykėliai po piedanga (JAV) –

12, 14.15, 16.45, 19, 21.15; Loraksas (3D, JAV) –

13.35, 15.30, 17.30; Loraksas (JAV) –

10.45, 12.35, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30;

Džonas Karteris (3D, JAV) – 19.30, 22.05;

Sniegynų įkaitai (JAV, Kanada) – 16, 22.15;

Kelionė į paslaptinę salą (3D, JAV) – 11.30;

Tai reiškia karą (JAV) – 15.45, 20, 22 val.;

Meilės priesaika (Australija, Brazilija, D. Britanija, JAV, Prancūzija, Vokietija) – 13.15, 17.45

16–21 d. – Nesaugs prieglobstis (JAV) – 13.30, 20.45

16–21 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 11, 18.20; 22 d. – 11 val.

16–22 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 11.15

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

16–22 d. – Loraksas (3D, JAV) – 10.15, 13,

15.45, 18.30, 21.15; Loraksas (JAV) – 11.45,

14, 16.15; Nevykėliai po piedanga (JAV) – 11,

13.30, 16, 18.45, 21.30; Subtilumas (Prancūzija) – 15.15, 22 val.; Paveldėtojai (JAV) – 18.15;

22 d. – Daug vargo dėl pinigų (JAV) – 19.45</p

Slogi šalis

Krėsle prie televizoriaus

Turkų režisierius Nuri Bilge Ceylano filmo „*Trys beždžionės*“ (*LTV, 21 d. 22.05*) herojai – šeima, kurios mažos paslapstys tapo dideliu melu. Tačiau šeimos narai nenori prisiminti juos pernelyg slegiančios atsakomybės, todėl neigia tiesą, kuri būtų per sunki. Jie atsisako matyti tiesą, kalbėti apie ją ar ją išgirsti, kaip tos trys beždžionės iš dar vaidystėje girdėtos rytiško parabolių. „*Trys beždžionės*“ – penktasis ir Lietuvoje gerai žinomo režisieriaus filmas, Kanuose jis buvo apdovanotas už geriausią režisūrą. Naujausias Ceylano filmas „*Vieną kartą Anatolijoje*“ bus rodomas vaikar prasidėjusio „Kino pavasario“ programoje.

Kalbėdamas apie „*Tryjų beždžionių*“ sumanymą, nuolat pabrėžiantis susižavėjimą Michelangelo Antonioni kinu, režisierius sakė: „Kiek save prisimenu, mane visada domino ir kartu žavėjo nepaprastai platus žmogaus sielos pasireiškimų spektras. Nuolat įdomu stebeti, kaip žmogaus sieloje koegzistuoja noras valdyti ir sugerbėjimas ateisti, dėmesys švenčiausiams ir patiem banaliausiams jausmams, meilė ir neapykanta. Būtent tai manė ir paskatinė kurti filmus – noras suprasti mūsų vidinių pasaulių, kurio negalima paaiškinti racionaliai. Stengiausi suteikti draminę formą abstrakčioms mintims, tikėjimams ir konfliktams, kuriuos išgyvename giliai savyje, ir juos personifikuoti šio pasakojimo personažais.“

„*Tryjose beždžionėse*“ Ceylanas kuria slegiančią atmosferą, koncentruojasi į egzistencinius apmastyrimus, nors iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad žiūriime detektyvinį filmą. Režisierius stebi keturis personažus – yrančius jų tarpusavio ryšius, o kartu ir jų asmenybų bei ryšio su pasauliu degradaciją. Filmo herojus vairuotojas sutinka būti nuteistas už savo darbdavio, įtakingo politiko Sevredo padarytą nusikalstamą. Politikas sukėlė avariją, kurioje žuvė žmonės. Bet jis negali rizikuoti skandalu, todėl ikalba vairuotoujai prisiumti kaltę. Žinoma, pastarasis tai daro už pinigus ir tiki, kad galės garantuoti stabilių šeimos gyvenimą. Tačiau vairuotojo šeima atsidurs dar sudėtingesnėje moralinėje situacijoje – žmona taps politiko meilėje, o sūnus – žudiku.

Kaip ir ankstesni Ceylano filmai („Uzakas“, „Klimatai“), ir šis prabyla vaizdais. Tai pesimistiškas, nūrus ir kartu poetiškas filmas, bet neatmesčiamas ir jo politinės ištarmės, juolab kad siužetas remiasi garsiutymu, iš kurio paaiskėjo, kad Turkijos kalėjimuose sėdi daug žmonių, prisėmusių svetimą kaltę. Po „*Tryjų beždžionių*“ sloganas šalies išpūdis nepalielka ilgam.

Ryškiausias mano praėjusios savaitės televizijos išpūdis – keli „Panoramos“ Kovo 11-osios reportažo apie nacionalistų demonstraciją kdrai. Juose filosofas ir Nepriklausomybės akto signataras Romual-

das Ozolas, stovintis už kampuotų vyrų, liepia tylėti kitokią nuomone apie prezidentą Smetoną (vyru kai laiko „tautos tévu“ portretus) reiškiančiam pagyvenusiam vyriškiui. Atsakius į klausimą, kodėl vienai Sajūdžio iniciatorių ir laisvės šauklių susidėjė su reakcinais Lietuvos politikais, neišgiančiais asmeninio pasirinkimo laisvę, matyt, paaiškėtų labai daug apie vidinę lietuvių intelektualų būseną, jų baimes ir kompleksus, o gal ir apie tamsiausias žmogaus sielos kerteles, kurias taip mėgsta analizuoti turkų režisierius.

Politikai mėgsta remtis mitais. Vieną 2007 m. ekrанизavo Robertas Zemeckis. „*Beovulfas*“ (*LNK, 17 d. 00.20*) nukels į Europos priekistorinius laikus, kai Šiaurėje gy-

tiš ten atvežti sveikų šilkverpių. Japonijoje jis sutinką gražuole (Sei Ashina) – vietinio turtoolio meilėž. Išiplieskia meilė, kuri atneš daug skausmo Ervė žmonai Elen (Keira Knightley). Egzotiški vaizdai, dviejų civilizacijų susidūrimas, uždrausta meilė, poezija – šis derinys ir kine, ir literatūroje žada pripažinimą tarp sentimentalų, egzotikos pasiūlysių ir filosofiškai nusiteikusiu skaitoju. Be abejo, perkelti į kino kalbą jausmingų išpūdžių seką buvo sunku, tad filmas nesulaukė dienstino atgarsio.

Dar vieno populiaraus rašytojo – Arturo Perez-Reverte's knygos ekranizaciją taip pat sekmadieninį varaką (*18 d. 21.15*) parodys *LTV*. Tai Agustino Diazas Yaneso „*Kapitonas Alatristé*“. Jis pasiūlys gržtį į XVII a.

„Šilkas“

veno didvyriai, pabaisos ir žmonės kovotojai. Garsiausias iš pastarųjų buvo vikingas Beovulfas. Jis išgelbėjo seną karalių, tapo ne til garsus, bet ir turtingas. O kai žmogus tampa turtingas, jis pradeda kamuoти valdžios troškulys. Nors ir narsus karys, Beovulfas pirmiausia buvo žmogus, todėl jis nelabai nusimanė apie savo silpnybes...

Filmą iškvpė VIII a. datuojama poema, žinovai sako, kad ja ir prasideda anglosakų literatūra. Iš pradžių „*Beovulfas*“ priklauso žodinei tradicijai ir buvo užrašytas tik XI amžiuje. „*Beovulfas*“ iškvpė ne vieną kinematografininką ir rašytoją, tarp jų ir didelį šio kūrinio specialistą J.R.R. Tolkieną, parašius „*Žiedų valdovą*“. Robertas Zemeckis garsėja dar ir tuo, kad filmuose mėgsta naudoti pačias naujausias vaizdo technologijas, „*Beovulfe*“ jis pasinaudojo OEG (*electro oculography*). Technikos srityje nieko ne-nusimanau, todėl įtemptai žiūrėsi į personažų akis, gal ką ir suprasiu.

Mėgstantiems šiuolaikinę literatūrą asmeninį *LNK* (*18 d. 23.35*) parodys François Girard'o ekraniuotą ir Lietuvoje populieraus Alessandro Baricco „*Šilkas*“ ekrанизaciją. Veiksmas nukels į XIX amžių, kai Europa jau negalėjo gyventi be šilko, bet iš Indijos ir Afrikos gabenami šilkverpiai buvo užkrėsti. Tačiau šnipą ir jo bendradarbius seka lenkų saugumas. Pakliuvus jo akiratin, ištrūkti nebus lengva.

Zavių senienų mėgėjams – 1964 m. lenkų režisierius Jano Batory sukurta „*Pasimatymas su šnipu*“ (*LTV, šyakar, 16 d. 21 val.*). Tai – vienas labiausiai vykusių lenkų 7-ojo dešimtmečio nuotykių filmų pagrindu. Be abejo, režisierius išnaudojo akivaizdžias paralles tarp XVII a. ir mūsų dienų Ispanijos, o filmas tapo brangiausiu ispanų kino istorijoje – kainavo 24 milijonus dolerių.

Zavių senienų mėgėjams – 1964 m. lenkų režisierius Jano Batory sukurta „*Pasimatymas su šnipu*“ (*LTV, šyakar, 16 d. 21 val.*). Tai – vienas labiausiai vykusių lenkų 7-ojo dešimtmečio nuotykių filmų pagrindu. Be abejo, režisierius išnaudojo akivaizdžias paralles tarp XVII a. ir mūsų dienų Ispanijos, o filmas tapo brangiausiu ispanų kino istorijoje – kainavo 24 milijonus dolerių.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Bibliografinės žinios

BENDRASIS SKYRIUS

Senovės Romos kultūra / Dalia Dilytė. – Vilnius : Metodika, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 431, [1] p., [32] iliustr. lap. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-061-8 (jr.)

MENAS. FOTOGRAFIJA

Geradas Bagdonavičius : topiba, grafika, dizainas, fotografija : [albums / sudarytojos Augenija Jovašaitė, Odeta Stripinienė, Virginija Šukščienė ; redakcinė kolegija: Raimundas Balza (pirmininkas) ... [et al.] ; vertėja Monika Gruslytė]. – Šiauliai : Šiaulių „Aušros“ muziejus, 2011 (Šiauliai : Šiaulių knygrinėkla-sp.). – 311, [1] p. : iliustr. + 1 vaizdo diskas (DVD). – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9986-766-52-0 (jr.)

Gyvoji atmintis : ekslibrisai : Laisvės gynimo ir didžiųjų netekėlių atminimui : [konkurso katalogas / sudarė Dalia Poškienė ; ižanginiai straipsniai: Zenonas Vaškevičius, Laimonas Inis]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 35, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-03-706-4

Lietuvos pilys : [straipsnių rinkinys] / Vilniaus pilii valstybinio kultūrinio rezervato direkcija ; redakcinė kolegija: pirmininkas Alfredas Bumblauskas ... [et al.]. – Vilnius : Vilniaus pilii valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, 2011. – ISSN 1822-4326

[T.] 6 (2010) / sudarytoja ir atsakingoji redaktorė Birutė Rūta Vitkauskienė. – 2011 ([Vilnius] : Standartų sp.). – 183, [1] p. : iliustr., faks., žml. – Str. liet., rus. – Santr. liet., angl. – Tiražas 1000 egz.

Pavésinėje su Richardu Wagneriu : neišgalvotos muzikos istorijos / Viktoras Gerulaitis ; [dailininkė Edita Suchockytė]. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 462, [2] p. : portr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-860-7 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Angelofilai : trys istorijos apie sielos alchemiją : [filosofinis romanai] / Augustinas Dainys. – Vilnius : Metodika, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 270, [2] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-444-056-4

Apie meilę : [romanas] / Alain de Botton ; iš anglų kalbos vertė Birutė Tautvydaitė. – Vilnius : Metodika, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 183, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-059-5 (jr.)

Brūkštelėjimai : aforizmai / Jonas Laurinavičius. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 153, [1] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-707-1 (jr.)

Gintautas Dabrišius : ciliéraščiai. – Kaunas : Naujasis lankas : Kauno meno kūrėjų asociacija, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 61, [1] p. – (Poiezijos pavasario laureatų bibliotekėlė : ppib ; kn. 12). – Tiražas 250 egz. – ISBN 978-9955-03-705-7

Gatvė tarp dviejų bažnyčių : esė / Eugenijus Ališanka. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 210, [3] p. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9986-16-879-9

Gyvenimo vingiai : [eileraščiai] / Regina Milkevičiūtė-Kabašinskienė ; [dailininkė Vanda Dūdienė]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-695-1

Kur veda takeliai... : [poema] skirta Barboros Mejerytės 105-osioms gimimo metinėms paminėti / Jūratė Ulvidaitė-Formanskė ; [dailininkė Laima Perminienė]. – Šiauliai : Lucilius, 2011. – 31, [1] p. : iliustr. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-9955-32-138-5

Misalongio moterys : romanai / Colleen McCullough ; iš anglų kalbos vertė Kristina Miliūnienė. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 177, [1] p. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-9986-16-880-5 (jr.)

Nakties snypons : romanai / Barbara Cartland ; [iš anglų kalbos vertė Mindaugas Bielskis]. – Kaunas [i.e. Raudondvaris (Kauno r.)] : Dajalita, [2011]. – 246, [2] p. – (Meilės romanų lobynas). – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-424-011-9

Papasakoti gyvenimą : rinktiniai eileraščiai / Justinas Marcinkevičius ; sudarė Viktorija Daujotytė. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 182, [2] p. : portr. – Virš. tik aut. parašo faks. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-16-875-1 (jr.)

Parymoti sugriūjus! : eileraščiai / Teresė Tumėnaitė-Paberalienė ; [nuotraukos autorės]. – [Utena] : Utens spaustuvė, 2011 (Utena : Utens sp.). – 85, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-35-103-0

Prisnigo žiedy : [eileraščiai] / Dalia Petkevičienė. – Šilalė [i.e. Kaunas] : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 123, [5] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-704-0 (jr.)

Sibiro vaikai : Lietuvos vaikų-tretnių atsiminimai / [sudarė Irena Kurtinaitytė ir Vidmantas Zavadskis ; iliustravo Marius Zavadskis]. – 2-oji patais. ir papild. laida. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 261, [3] p. : iliustr., portr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-03-697-5 (jr.)

Tėvynei mano dainos : [eileraščiai] / Teresė Ūksienė. – Šilalė [i.e. Kaunas] : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko, 2011). – 190, [2] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-700-2 (jr.)

Tikėjimas, viltis, meilė : [eileraščiai] / Agota Nemeikienė. – Kaunas : Naujasis lankas, 2011 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-03-702-6

Titas : poema / Živilė Baltė ; [iliustruota Eglės Vindašienės karpiniais]. – Kaunas : Naujasis lankas, 2012 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 63, [1] p. : iliustr., portr. – Skiriama Tito Masiulio, žuvusio už Lietuvos laisvę, šviesiam atminimui. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-03-709-5

Tili naktis. Be cenzūros : [romanai] / Māris Martinsons. – Vilnius : Metodika, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 254, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-063-2 (jr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Parodos	Rašytojų klubas	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS		
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Michał Budny paroda „Didelė šalis“	Alex Cecchetti paroda „Baimėj ir nuostaboj“ Rossella Biscotti paroda „Pirma antraštinė dalis. Bendrijos uždaviniai“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Jūratės Stauskaitės paroda „Piešiniai“
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicinių interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Kryžiai yra dorybės ženklas, o Strėlė – pergalės... Sąpiegos – valstybininkai, meno mecenatai ir kolekcininkai“ Paroda „Fecit ad vivum. Dailininkų portretai XVI–XVIII amžių Vakarų Europos graviūrose“	„Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13</i> Valentino Antanavičiaus kūrybos paroda	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Samuelio Bako kūriniai paroda „Gyvenimo stotys“
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 22</i> „Sankt Peterburgo imperatoriškasis porcelianas“ Danų tapybos, skulptūros, keramikos, plakato, fotografijos ir dizaino paroda „Kristianija mene“	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Laisvydė Šalčiūtės paroda „Orlando. Biografija“ Paroda „Marcé Katiliutė (1912–1937): „svajojau meninę svajonę“	Galerija „RA“ <i>Pranciškonų g. 8</i> iki 19 d. – Ugnės Žilytės estampų paroda „Tėvas po lova“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalų g. 3 A</i> Paroda „Nuo minii iki maks. Septintojo dešimtmecio mada“ „Du mados šimtmeciai“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 17 d. – Antano Sutkaus, Romualdo Rakausko ir Frederico Chaubino paroda „Sovietinės architektūros fotografijų albumai“ iki 22 d. – Dalios Kavaliauskaitės paroda nuo 22 d. – Vitos Drumžytės paroda	„Dailininkų menė“ <i>Šeimyniškių g. 23</i> Leonardo Gutausko tapybos darbų paroda
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenolas <i>Arsenalų g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ Gedimino Petraičio rinkinys „Tradicinė lietuvių skulptūra“ „Algimanto Miškinio dovana“ Paroda „Tautodailininkės Michalinos Stanevičiūtės-Počiūpienės molinukai“	„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 24 d. – apžvalginė paroda „Piešinys 2012“	Parodų erdvė „The Gardens“ <i>Konstitucijos pr. 12A (Vilniaus planetariumo patalpose)</i> iki 21 d. – Marko Geffraud paroda „Opening“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė <i>Vokiečių g. 4/2</i> iki 24 d. – Raimondos Bateikaitės paroda	KAUNAS
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinės aukšakalystė“	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> Irmos Balakauskaitės paroda „Stebėjimai. Kiti procesai“	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Mirabilē Visu / Nuostabu matyti“
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> iki 18 d. – Antano Gerliko filmas „Pasi-vaiščiojimas“	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Sigitos Maslauskaitės paroda „Atvaizdai“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Tarptautinio projekto „Trys tapybos pamokos“ paroda „Nauja konceptualų tapyba“. Pawełas Łubowski (Lenkija), Kaido Ole (Estija) ir Jonas Gasiūnas
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> Irmos Balakauskaitės paroda „Stebėjimai. Kiti procesai“	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>Putvinškio g. 64</i> Antano Žmuidzinavičiaus 135-osioms gimimo metinėms skirta paroda Chen Chieh-jen (Taiwanas) paroda
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 24 d. – Bronius Gražio tapybos paroda „Vaiždai“	Istorinė LR Prezidentūra <i>Vilniaus g. 33</i> nuo 17 d. – Kristinos Čyžiutės fotografijų paroda „Kauno miesto herojai“	Istorinė LR Prezidentūra <i>Vilniaus g. 33</i> nuo 17 d. – Kristinos Čyžiutės fotografijų paroda „Kauno miesto herojai“
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Paroda „Postidėja“ (Jurga Barailaitė, Ina Budrytė, Cooltūristė, Eglė Gineitytė, Orūnė Morkūnaitė, Paulina Eglė Pukytė, Eglė Ridikitė, Laisvydė Šalčiūtė, Beatričė Vanagaitė, Marta Vosylėtė, Laura Zala) Ingeborg zu Schleswig-Holstein ir Rudolfo zur Lippe's tapybos paroda	Justino Vienožinskio dailės mokykla <i>Konarskio g. 37</i> iki 23 d. – Marijos Teresės Rožanskaitės (1933–2007) mokiniai darbų paroda	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> Rolando Karaliaus paroda „Tylos zona“
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 17 d. – antroji „Sugržimų“ ciklo paroda	Savicko paveikslų galerija <i>Trakų g. 7</i> iki 18 d. – Simono Skrabulio tapybos paroda „Spalvų efuzija“	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> iki 23 d. – paroda „Vietos korta: atvaizdas, atmintis ir fikcija Baltijos šalyse“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 25 d. – Laimos ir Rimanto Milkintų paroda „2“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinškio g. 53</i> Aušros Barzdulkaitės-Vaitkūnienės ir Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės tapybos paroda
Galerija „Kristina Norvilaitė ir Edita Suchockytė“ <i>Užupio g. 1</i> Grafikų Kristinos Norvilaitės ir Editos Suchockytės paroda	Senamiesčio menininkų galerija <i>Totorių g. 22–4</i> Algirdo Jako, Eriko Perlirkovskio paroda „Forma“	KKK parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Paroda „Estetika vs informacija“
„Užupio galerija“ <i>Užupio g. 3</i> Juvelyrų paroda „Karaliai“	Galerija „Kraštovaizdžio“ <i>Užupio g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Tomas Šlimaitės grafikos paroda „Di“	Klaipėdos galerija <i>Aukštajų g. 3/3a</i> Eglės Vertelkaitės grafika
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Žemaitijos vaikų ir jaunimo darbų paroda	ŠIAULIAI	Klaipėdos galerija <i>Aukštajų g. 3/3a</i> Eglės Vertelkaitės grafika
	Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> nuo 16 d. – Klaipėdos menininkų tapybos darbų paroda „Laikas ir miestas“	ŠIAULIAI
		Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> nuo 16 d. – Klaipėdos menininkų tapybos darbų paroda „Laikas ir miestas“

MEILÉ (pagal P. Sanajevo apysaką „Palaidokite mane už grindjuostęs“). Rež. – A. Jankevičius	le'io „ŠVTURYS“. Rež. – G. Varnas	22 d. 19 val. <i>Žvejų kultūros rūmuose</i> – V. Nobokovo „KRITIMAS TAMSA“. Rež. – S. Varnas	sario serenada". Solistas K. Uinskas (fortepijonas). Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – A. Lakstigala. Programoje J. Brahmo, A. Dvoržako, R. Strausso kūriniai	I. Milkevičiutės ir jos studenčių koncertas. Dalyvauja solistės J. Karaliūnaitė, G. Ramanauskaitė, N. Radenaitė, A. Uldinskaitė, G. Vitonytė, S. Lemo, O. Vasiliauskaitė.
23 d. 18 val. – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)	F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“ Rež. – A. Areima	22 d. 18 val. – A. Mamontovo koncertas „Elektroninis Dievas“	J. Brahmo, A. Dvoržako, R. Strausso kūriniai	Koncertmeisterė R. Goentienė. Programoje J. Švedo, P. Čaikovskio, A. Dvoržako, W.A. Mozarto ir kt. kūriniai
Teatras „Lélė“	Kauno muzikinis teatras	23 d. 18 val. – J. Jokelos „FUNDAMENTALISTAI“. Rež. – J. Vaitkus (Nacionalinis dramos teatras)	24 d. 12 val. – koncertas vaikams „Kilionė po kino pasauli“; Lietuvos kariuomenės orkestras. Dir. – D. Pavilionis	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
Didžioji salė	16 d. 18 val. – Ch. Gounod „ROMEO IR DŽULJETA“. Dir. – J. Geniušas	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
16, 17 d. 18.30 – PREMJERA! G. Apollinaire'o „TEIRESIJO KRŪTYS“. Rež. – G. Varnas	17 d. 18 val. – F. Leharo „PAGANINIS“. Dir. – J. Geniušas	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
18 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“. Rež. – V. Mazuras	18 d. 12 val. – W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTŲ FLEITA“. Dir. – V. Visockis	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
Mažoji salė	18 d. 18 val. – L. Adomaitiš „DULKIŲ SPINDESYS“. Choreogr. ir libretu aut. – D. Bervingis ir G. Visockis	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
17 d. 12, 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Rež. – N. Indriūnaitė	21 d. 17 val. – R. Rodgero „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
18 d. 14 val. – „RAUDONKEPURAITĖ“. Rež. – V. Mazūras	22 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
„Menų spaustuvė“	24 d. 18 val. – I. Kálmáno „MONMARTRÖ ŽIBUOKLË“. Dir. – V. Visockis	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
16 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „MARKO“ (pagal A. Melkūnaitės pjesę). Rež. – G. Ivanauskas (G. Ivanauskas teatras)	25 d. 18 val. – R. Rodgers „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
17 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „GIMIMO DIENA“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	26 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
17 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – C. Graužinio „DRASI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)	27 d. 18 val. – W. A. Mozarto „PASAKA“. Dir. – A. Baniūnas	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
18 d. 14 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „LAI LAI LAI“. Rež. – C. Graužinės	28 d. 18 val. – R. Srbjanovič „BELGRADO TRILOGIJA“. Rež. – D. Rabašauskas	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant. Renginyje dalyvauja rašytojai A.A. Jonynas, S. Paltanavičius, aplinkosaugininkas R. Pakalnis, gamtininkas E. Drobėlis, filosofas R. Ozolas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius T. Vaisietai ir kt.
18 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – M. Korenaitės „PABÉGIMAS Į AKROPOLĮ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	29 d. 18 val. – R. Srbjanovič „BELGRADO TRILOGIJA“. Rež. – D. Rabašauskas	23 d. 18.30 – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.	19 d. 18 val. – J. Andrejevo kamerinio ansamblio klasės studentų koncertas. Dalyvauja K. Mačiulytė (smuikas), V. Andriūnaitė (altais), G. Gurskytė (fortepijonas), S. Vaškys (obojus), M. Gricka (fagotas), G. Grickaitė (fortepijonas), G. Žarėnaitė (smuikas), Š. Meskys (fortepijonas), D. Simaškaitė (smuikas), E. Kižytė-Ramonienė (fortepijonas), ansamblis „Claviola“: V. Gedraitis (klarnetas), J. Juozapaitis (altais), U. Antanavičiutė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, I. Stravinskio, J. Ambergio, R. Biveinio, V. Germanavičius kūriniai	19 d. 17.30 – Pasaulinei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininkų bei gamtosaugininkų Z. Truskauską prisimenant

WOMEN IN RED

NATIONAL PAVILIONS OF THE EUROPEAN UNION AT THE VENICE BIENNALE 1999–2011

NACIONALINIAI EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIŲ PAVILJONAI VENECIJOS BIENALĖJE 1999–2011

AUSTRIA / AUSTRIJA

1999 Peter Friedl, Rainer Gahnahl, Christine and Irene Hohenbüchler, Wochenklausur. 2001 Granular Synthesis, Gelatin. 2003 Bruno Gironcoli. 2005 Hans Schabus. 2007 Herbert Brandl. 2009 Elke Krystufek, Dorit Margereiter, Franziska Weinberger, Lois Weinberger. 2011 Markus Schinwald.

BELGIUM / BELGIJA

1999 Ann Veronica Janssens. 2001 Luc Tuymans. 2003 Valérie Mannaerts, Sylvie Eyberg. 2005 Honoré d'O. 2007 Éric Duyckaerts. 2009 Jef Geys. 2011 Angel Vergara.

BULGARIA / BULGARIJA

1999 Nedko Solakov. 2007 Ivan Moudov, Stefan Nikolaev, Pravdolyub Ivanov. 2011 Greddy Assa, Pavel Koichev, Houben Tcherkelov.

CYPRUS / KIPRAS

1999 Glavkos Koumides. 2001 Andreas Karayan. 2003 Nikos Charalambides. 2005 Panayiotis Michael, Konstantia Sofokleou. 2007 Harris Epaminonda, Mustafa Hulusi. 2009 Socratidis Socratous. 2011 Marianna Christofides, Elizabeth Hoak-Doering.

CZECH AND SLOVAK REPUBLIC / ČEKIJA ir SLOVAKIJA

1999 Cyril Blažo. 2001 Viera Leštivt. 2003 Kamera skura, Erik Binder. 2005 Ján Mančuška. 2007 Irena Juzová. 2009 Roman Ondák. 2011 Dominik Lang.

DENMARK / DANIA

1999 Jason Rhoades, Peter Bonde. 2001 Hennig R Christiansen, Ursula R Christiansen. 2003 Olafur Eliasson. 2005 Eva Koch, Joachim Koester, Peter Land, Ann Legaard, Gitte Villesen. 2007 Troels Wörsel. 2009 The Collectors (see Nordic Pavilion). 2011 Agency, Ayreen Anastas and René Gabrie, Robert Crumb, Zhang Dali, Stelios Faitakis, FOS, Sharon Hayes, Han Hoogerbrugge, Mikhail Karikis,

Thomas Kilpper, Runo Lagomarsino, Tala Madani, Wendelen van Oldenborgh, Lilibeth Cuenca Rasmussen, Taryn Simon, Jan Švankmajer, Johannes af Tavasheden, Tilman Wendland.

ESTONIA / ESTIJA

1999 Ando Keskküla, Jüri Oja-ver, Peeter Pere. 2001 Ene-Liis Semper, Marco Laimre. 2003 John Smith (Marko Mäetamm, Kaido Ole). 2005 Mark Raidpere. 2007 Marko Mäetamm. 2009 Kristina Norman 2011 Liina Siib.

FINLAND / SUOMIJA

2005 Jaakko Heikkilä. 2007 Maria Wirkkala. 2009 Jussi Kivi. 2011 Vesa-Pekka Rannikko.

FRANCE / PRANCŪZIJA

1999 Huang Yong Ping, Jean-Pierre Bertrand. 2001 Pierre Huyghe. 2003 Jean-Marc Bustamante. 2005 Annette Messager. 2007 Sophie Calle. 2009 Claude Léveque. 2011 Christian Boltanski.

GERMANY / VOKIETIJA

1999 Rosemarie Trockel. 2001 Gregor Schneider. 2003 Candida Höfer, Martin Kippenberger. 2005 Thomas Scheibitz, Tino Sehgal. 2007 Isa Genzken. 2009 Liam Gillick. 2011 Christoph Schlingensief.

GREAT BRITAIN / DIDŽIOJI BRITANIJA

1999 Gary Hume. 2001 Mark Wallinger. 2003 Chris Ofili. 2005 Gilbert and George. 2007 Tracey Emin. 2009 Steve McQueen. 2011 Mike Nelson.

GREECE / GRAIKIJA

1999 Costas Vrotsos, Danae Stratou, Evangelia Tsantila. 2001 Nikos Navridis, Ilias Papailiakos, Ersi Chatziargyrou. 2003 Athanasia Kyriakakos, Dimitris Rotsios. 2005 George Hadjimichalis. 2007 Nikos Alexiou. 2009 Lucas Samaras. 2011 Diohandi.

HUNGARY / VENGRIJA

1999 Imre Bukta, Emese Benzézür, Attila Csörgő, Gábor Erdélyi, Mariann Imre. 2001 Antal Lakner, Tamás Komoróczky. 2003 Little Warsaw (András Gálik, Bálint Havas).

2005 Balázs Kicsiny. 2007 Andreas Fogarasi. 2009 Péter Forgács. 2011 Hajnal Németh.

ICELAND / ISLANDIJA

1999 Sigurdur Árni Sigurdsson. 2001 Finnbogi Pétursson. 2003 Rúri. 2005 Gabríela Fridriksdóttir. 2007 Steingrimur Eyfjörð. 2009 Ragnar Kjartansson. 2011 Libia Castro, Olafur Olafsson.

IRELAND / AIRIJA

1999 Anne Tallentire. 2001 Siobhan Hapaska, Grace Weir. 2003 Katie Holten. 2005 Stephen Brandes, Mark Garry, Ronan McCrea, Isabel Nolan, Sarah Pierce, Walker and Walker. 2007 Gerard Byrne. 2009 Sarah Browne, Gareth Kennedy, Kennedy Browne. 2011 Corban Walker.

ITALY / ITALIJA

1999 Monica Bonvicini, Bruna Esposito, Luisa Lambri, Paola Pivi, Grazia Toderi. 2001 Alighiero Boetti. 2003 Charles Avery, Avish Khebrehzadeh, Sara Rossi, Carola Spadoni. 2005 Carolina Antich, Manfredi Beninati, Loris Cecchini, Lara Favaretto. 2007 Giuseppe Pennone, Francesco Vezzoli. 2009 Matteo Basilé, Manfredi Beninati, Valerio Berruti, Bertozi&Casoni, Nicola Bolla, Sandro Chia, Marco Cingolani, Giacomo Costa, Aron Demetz, Roberto Floreni, Daniele Galliano, Marco Lodola, MASBEDO, Gian Marco Montesano, Davide Nido, Luca Pignatelli, Elisa Sighicelli, Sissi, Nicola Verlato, Silvio Wolf. 2011 Padiglione Italia: Lo Stato dell'Arte nel 150° dell'Unità d'Italia; l'Arte non è Cosa Nostra (174 artists).

LATVIA / LATVIJA

1999 Inta Ruka, Anita Zabilevska, Ojārs Pēters. 2001 Laila Pakalniņa, Ilmārs Blumbergs, Viesturs

Kairišs. 2005 F5 (Liga Marcinkeviča, Ieva Rubeze, Mārtiņš Ratniks ed Ervins Broks). 2007 Gints Gabrāns. 2009 Evelina Deicmane, Miks Mitrevics. 2011 Kristaps Gelzis.

LITHUANIA / LIETUVĀ

1999 Mindaugas Navakas, Eglė Rakauskaitė. 2001 Deimantas Narkevičius. 2003 Paulius Stanikas, Svanjonė Stanikienė. 2005 Jonas Mekas. 2007 Gediminas Urbonas, Nomeida Urbonienė. 2009 Žilvinas Kempinas. 2011 Darius Mikšys.

NETHERLANDS / NYDERLANDAI

1999 Daan van Golden. 2001 Liza May Post. 2003 Carlos Amorales, Alicia Framis, Meschac Gaba, Jeanne van Heeswijk, Erik van Lieshout. 2005 Jeroen De Rijke / Willem de Rooij. 2007 Aernout Mik. 2009 Fiona Tan. 2011 Barbara Visser, Ernst van der Hoeven, Herman Verkerk, Johannes Schwartz, Joke Robaard, Maureen Mooren, Paul Kuipers, Sanneke van Hassel, Yannis Kyriakides.

POLAND / LENKIJA

1999 Katarzyna Kozyra. 2001 Leon Tarasewicz. 2003 Stanisław Dróżdż. 2005 Artur Żmijewski. 2007 Monika Sosnowska. 2009 Krzysztof Wodiczko. 2011 Yael Bartana.

PORTUGAL / PORTUGALIJA

1999 Jorge Molder. 2001 João Pernava. 2003 Pedro Cabrita Reis. 2005 Helena Almeida. 2007 Angela Ferreira. 2009 João Maria Gusmão, Pedro Paiva. 2011 Francisco Tropa.

ROMANIA / RUMUNIJA

1999 Dan Perjovschi. 2001 Gheorghe Rasovszky, Bogdan Achimescu, Alexandru Antik, Olimpiu Bandalac, Sándor Bartha, Matei Bejenaru, Mircea Cantor, Calin Dan, Teodor Graur, Kiss Pál Szabó, Calin Man, Dan Mihăitanu, Nicolae Onucsan, Rosâopasca Group, Gusztáv Úto, Sorin Vreme. 2003 Calin Man. 2005 Daniel Knorr. 2007 Victor Man, Cristi Pogacean, Mona Vatamanu, Florin

Tudor. 2009 Stefan Constantinescu, Andrea Faciu, Ciprian Muresan. 2011 Ion Grigorescu, Anetta Mana Chisa, Lucia Tkacova.

SLOVENIA / SLOVĒNIJA

1999 Nataša Prosenc, Andrej Zdravič. 2001 Vuk Čosić, Tadej Pogačar 2003 Žiga Kariž. 2005 Vadim Fiškin. 2007 Tobias Putrih. 2009 Miha Štrukelj. 2011 Mirko Bratuša.

SPAIN / ISPANIJA

1999 Manolo Valdés, Esther Ferrer. 2001 Ana Laura Aláez, Javier Pérez. 2003 Santiago Sierra. 2005 Antoni Muntadas. 2007 Manuel Vilariño, José Luis Guérin, „Los Torreznos“, Rubén Ramos. 2009 Michel Barceló. 2011 Dora García.

THE NORDIC COUNTRIES (Finland, Norway, Sweden in The Nordic Pavilion) / ŠIAURĖS ŠALYS (Suomija, Norvegija, Švedija)

1999 Annika von Hausswolff, Knut Åsdam, Eija-Liisa Ahtila. 2001 Leif Elggren, Tommi Grönlund, Petteri Nisunen, Carl Michael von Hausswolff, Anders Tomren. 2003 Karin Mamma Andersson, Kristina Bracin, Liisa Lounila. 2005 Miriam Bäckström, Carsten Höller, Matias Faldbakken. 2007 Adel Abidin, Jacob Dahlgren, Lars Ramberg, Toril Goksøy, Camilla Martens, Sirous Namazi, Maaria Wirkkala. 2009 The Collectors (in collaboration with the Danish Pavilion): Thorbjørn Dahl, Massimo Bartolini, Hernan Bas, Guillaume Bijl, Maurizio Cattelan, Elmegreen & Dragset, Pepe Espaliú, Tom of Finland, Simon Fujiwara, Han & Him, Laura Horelli, Martin Jacobson, William E. Jones, Terence Koh, Janni Leinonen, Klara Lidén, Jonathan Monk, Nico Muhly, Norway Says, Henrik Olesen, Nina Saunders, Vibke Slyngstad, Elaine Sturtevant & Wolfgang Tillmans. 2011 SWEDEN: Fia Backström, Andreas Eriksson.

Cooltūristės, 2012

coolturistes@yahoo.com

Kas: vienas laikraščio puslapis, skiriamas meno projektui. Koks: vaizdinis, tekstinis, fotografinis, kokybiškas, konceptualus. Kam: ieškantiems alternatyvų, kritiškiems, drąsiems. Kur: „7 meno dienos“ – laikraštis ir interneto portalas.

Rašykite: 7md@takas.lt, temos lauke didžiosiomis raidėmis PROJEKTAS

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „Meno dienos“.

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

Eli paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia LR Kultūros rėmimo fondas,

Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas

